

تلاشی در مسیر موفقیت

- دانلود گام به گام تمام دروس
- دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه
- دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی
- دانلود نمونه سوالات امتحانی
- مشاوره کنکور
- فیلم های انگیزشی

 Www.ToranjBook.Net

 ToranjBook_Net

 ToranjBook_Net

سوالات تشریحی باپاسخ کل کتاب جامعه شناسی یک پایه دهم (جدیدالتألیف) با تکیه بر سوالات مفهومی و عملکردی

تئیه و تنظیم: حمیدرحمی مدرس جامعه شناسی استان اصفهان، سرگروه علوم اجتماعی شهرضا

مقدمه:

باتوجه به تغییر ساختار اجتماعی و تغییر مولفه های سبک زندگی دردهه های اخیر لازم است که از شیوه های نوین تدریس استفاده شود. وقتی از شیوه های نوین تدریس استفاده می شود لازم است که از شیوه های سنجش و ارزشیابی متفاوتی استفاده شود که یکی از آن ها سوالات مفهومی و عملکردی است.

همین طور که از ظاهر این کلمات برمی آید سوالات مفهومی به سوالاتی اطلاق می شود که مفاهیم درسی را آن طور که فهمیده شده بازتاب می دهد نه آنطور که ارائه شده و معمولاً دارای حیطه های ادارکی، ترکیبی، تجزیه ای و قضاوتی است. دانش آموزی که بتواند مفهوم یادگرفته شده را در قالب های مثال، تجزیه و تحلیل، ترکیب و قضاوت باز تولید کند توانسته سوالات مفهومی را پاسخ دهد. سوالات مفهومی نقطه مقابل سوالات دانشی هستند. زیرا سوالات دانشی اطلاعات یادداه شده در همان قالب تدریس شده را از دانش آموز بازخواست می کند ولی سوالات مفهومی سوالاتی هستند که دانش آموز مناسب با ظرفیت ادراکی خود به باز تولید آن می پردازد.

سوالات عملکردی نمونه ای از سوالات مفهومی هستند که باز تولید مفاهیم درسی در موقعیت جدید توسط دانش آموز هستند. هر گاه دانش آموزی بتواند متناسب با موقعیت های جدید مفاهیم آموخته شده را تحلیل و مصدقابنی کند توانسته در حیطه عملکردی پاسخ گو باشد. در علوم اجتماعی برای سوالات عملکردی همانند علوم پایه (ریاضی و علوم) هنجار یابی و شاخص سازی صورت نگرفته است و همانند آزمون های تیمز و پرلر سوالات استاندارد عملکردی نداریم ولی از آنجا که بستر سوالات عملکردی در جامعه شناسی، فرهنگ و روابط اجتماعی است می توان بر اساس بستر تاریخی و فلسفی جامعه به باز تولید و آزمایش سوالات عملکردی پرداخت که خوشبختانه چنین امری مورد توجه دفتر راهبری علوم اجتماعی کشور و دفتر تالیف کتب درسی نیز قرار گرفته است. امید است با طراحی سوالات عملکردی و تدریس روش های فعال در جامعه شناسی به فرهنگ سازی و افزایش سرمایه اجتماعی و باز تولید علوم اجتماعی کمک شایانی صورت پذیرد.

خلاصه درس ۱

به فعالیت های آگاهانه، ارادی و هدفدار انسان، کنش انسانی می گویند.

نا آگاهی نباشد کنشی صورت نمی گیرد. آگاهی صحیح آگاهی ناصحیح

فرد آگاه تا تصمیم نگیرد وارد نکند، کنشی انسانی صورت نمی گیرد.

کنش های انسانی هدف مند و یا معنی هستند.(کنش های یکسان، هدف ها و معانی یکسانی ندارند.)

هر کنشی پیامدهای ارادی دارد که به کنش فرد یادیگران وابسته است.

مثال: مطالعه یادگیری(وابسته به کنش فرد)، کسب نمره(وابسته به اراده استاد)

پیامدی که به اراده‌ی انسان بستگی ندارد پیامد غیرارادی ونتیجه طبیعی کنش است. مثلا باز کردن پنجره ورود هوای تازه به کلاس

پیامدهای غیرارادی کنش انسانی قطعی و حتمی اند.

پیامدهای ارادی کنش انسانی احتمالی اند.

هویت کنش به آگاهی است. هدف رفتاری: کنش ها را کنترل کنید و به پیامدهای آن بیشتر فکر کنید.

سوالات درس ۱

۱- کنش و کنشگر را تعریف کنید: پاسخ: فعالیتی آگاهانه وارادی که انسان انجام می دهد کنش انسانی است. انسانی که کنش انجام می دهد کنشگر است.

۲- فعالیت های انسان با فعالیت های سایر موجودات زنده چه تفاوتی دارد؟ پاسخ: فعالیت های حیوانات بر مبنای غریزه است ولی انسان غیر از فعالیت های غریزی دارای فعالیت هایی است که آگاهانه، ارادی، هدف دار، معنادار است و در موقعیت های مختلف زمانی و مکانی متفاوت است.

۳- کنش های انسان دارای چه ویژگی هایی است؟ با آگاهی اینجا می شود و ممکن است که چکارمی کند. بر اساس خواست اراده، میل و باتصمیم خود انجام می دهد. برای رسیدن به مقصد و هدفی انجام می دهد و فعالیت های انسان دارای معنا و مفهوم است. آگاهانه، ارادی، هدف دار، معنادار است. هر کنش انسانی ممکن است در موقعیت های زمانی و مکانی متفاوت معانی متفاوتی داشته باشد.

۴- شک و تردید هنگام اتخاذ تصمیم، نشان دهنده کدام یک از ویژگی های کنش انسانی است؟ پاسخ: وجود اراده

۵- آیا ممکن است یک کنش انسانی چندین معناداشته باشد؟ مثال بزنید: به گاهی ظاهر کنش یکسان است ولی اطرافیان معانی متفاوتی از آن برداشت می کنند. هر کنش انسانی در طرف زمانی و مکانی، معنای خاصی ممکن است داشته باشد. مثلا دانش آموز در کلاس انگشت اشاره خود را بالا می برد ممکن است سوال داشته باشد. ممکن است در خواست خروج از کلاس داشته باشد و ممکن است قصد دیگری داشته باشد. لبخند گاهی معنای تشکر دارد گاهی معنای ترحم و گاهی معنای تمسخر و...

۶- کنش انسانی با آگاهی چه ارتباطی دارد؟ پاسخ: تا آگاهی وجود نداشته باشد کنشی انسانی صورت نمی گیرد. کنش

هایی که خارج از آگاهی و نیت هستند جزء کنش های غیر انسانی به حساب می آیند مثلاً اگر ضربه چکش به انگشت مان برخورد کنندونا گهان صدایی دردآلود سرد هیم، این نغمه دردآلود کنشی انسانی نیست بلکه بازتابی طبیعی و غیر ارادی است.

۷- عدم شناخت آثار و پامدهای کنش انسانی چه تاثیری بر زندگی اجتماعی مادرد؟ مثال بزنید: بی توجهی به پامدهای کنش های انسانی منجر به پسیمانی و آسیب می شود.

۸- آیا همه پامدهای کنش وابسته به آگاهی واردہی انسان هاست؟ پاسخ: خیر. برخی از پامدهای کنش های انسان، جنبه غیر ارادی و غیر انسانی (طبیعی) دارند. مثلاً کنش سیگار کشیدن پامد بیماری را به دنبال دارد که کنشگر به دنبال رسیدن به آن نبوده واردہی در خصوص آن پامد طراحی نکرده است.

۹- آیا پامدهای کنش انسانی از جنس کنش هستند؟ پاسخ: برخی از پامدها که وابسته به اراده کشنگر هستند بله و برخی از پامدها که غیر ارادی و طبیعی هستند خیر.

۱۰- انواع پامدهای کنش انسانی را بنویسید: پاسخ: ۱- پامدهای ارادی وابسته به اراده کشنگر که توسط کشنگر قابل کنترل است ولی احتمالی است و ممکن است تحقق پیدا نکند. ۲- پامدارادی وابسته به اراده دیگران که دیگران با و اکنش نسبت به کنش کشنگر، ایجاد می کنند. البته احتمالی هستند و ممکن است اتفاق نیفتند. ۳- پامدهای غیر ارادی که جنبه طبیعی و قطعی دارند و کشنگر در صدد ایجاد آن نبوده است ولی حتماً اتفاق می افتد.

۱۱- پامدهای ارادی کنش انسانی با پامدهای غیر ارادی کنش انسانی چه تفاوت هایی دارند؟ پاسخ: پامدهای ارادی احتمالی هستند که ممکن است روی دهنده و ممکن است روی ندھنده ای پامدهای غیر ارادی قطعی و حتمی هستند و تحت کنترل انسان نیستند.

۱۲- انواع پامدهای کنش ورزش کودن را بنویسید: کسب سلامتی پامدارادی وابسته به اراده کشنگر است. کسب مدار ورزشی پامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. سوزاندن چربی و انرژی پامد غیر ارادی آن است.

۱۳- انواع پامدهای کنش سیگار کشیدن را بنویسید: سرگرمی پامدارادی وابسته به اراده کشنگر است. جلب توجه پامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. بیمار شدن پامد غیر ارادی آن است.

۱۴- انواع پامدهای کنش رعایت حیا را بنویسید: تامین نیاز روحی و روانی پامدارادی وابسته به اراده کشنگر است. کسب امنیت پامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. تغییرات روانی پامد غیر ارادی آن است.

۱۵- انواع پامدهای کنش کنترل خشم را بنویسید: حفظ آرامش شخصی پامدارادی وابسته به اراده کشنگر است. میزان پذیرش دیگران یا کاهش پر خاشگری پامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. کنترل ضربان قلب پامد غیر ارادی آن است.

۱۶- مفهوم جمله زیر چیست: "آدمی در گرو عمل خویش است." پاسخ: معیار آدمی به عاقبت اندیشه در خصوص رفتار و اعمالش است.

۱۷-در کلاس جامعه شناسی یک، انواع کنش های انسانی که از ابتدای جلسه‌ی امروز انجام داده اید را مشخص کنید.

قدم زدن در کلاس و نشستن: کنش فردی _ حضور و غیاب دیر: کنش اجتماعی _ پرسش و پاسخ دیر با تعدادی از دانش آموزان: کنش اجتماعی. فکر کردن: کنش درونی

۱۸-چند کنش غیرانسانی در محیط مدرسه مثال بزنید؟

تابش نور خورشید _ رشد گیاهان با گچه _ بارش باران

۱۹-چگونه ممکن است کنشی از انسان سرزند ولی کنش انسانی به حساب نیاید؟ مثال بزنید.

گاهی ممکن است انسان حرکت و کنشی داشته باشد که نسبت به آن آگاهی و برنامه ریزی ندارد مثلاً به صورت نا آگاهانه احساسات خود را در قالب جملاتی از روی هیجان به زبان اورد. با ضربه ای به انگشت خود بزندونا خواسته بالانسی ریتمیک یا نغمه ای خاص سردهد.

۲۰-اجزا و ویژگی های یک کنش انسانی را در قالب یک مثال توضیح دهید.

چون احساس تشنجی می کنم برای رفع آن اجازه می گیرم از کلاس خارج می شوم به حیاط مدرسه رفته آب می خورم و به کلاس باز می گردم. رفع تشنجی هدف من است. اراده می کنم تشنجی خود را در حین تدریس معلم رفع کنم (ارادی بودن) با انگشت اجازه می گیرم (معنا دار بودن) آگاهی دارم که برای رفع تشنجی باید از کلاس خارج شد و چون در حضور معلم هستم بدون اجازه از کلاس خارج نمی شوم (تناسب داشتن با موقعیت زمانی، مکانی و اجتماعی)

۲۱-کنش انسانی در کلاس مثال بزنید که معنای متفاوتی داشته باشد؟

بالا بردن انگشت اشاره: معنای اجازه گرفتن جهت خروج از کلاس، سوال پرسیدن از دیر، اعتراض نسبت به موضوعی و....

۲۲-پیامدهای کنش حضور شما در کلاس در شکل ارادی و غیر ارادی (قطعی) آن را بنویسید.

کسب اطلاعات علمی، پیامدی ارادی و نگاه به قاب عکس کنار تابلو کنش طبیعی

۲۳-در نظام اقتصادی کنشی ارادی مثال بزنید که پیامدی غیر ارادی به دنبال داشته باشد؟

خرید خانه کنشی ارادی است که منجر به پیامد غیر ارادی افزایش تقاضا و افزایش قیمت می شود.

۲۴-در فعالیت های پزشکی کنشی ارادی مثال بزنید که پیامد های غیر ارادی به دنبال داشته باشد؟ عمل جراحی بینی کنشی ارادی است که ممکن است عفونت و بدشکل شدن بینی از پیامد های غیر ارادی آن باشد.

کنشی که دیگران را تحت تاثیر و واکنش قرار می دهد کنش اجتماعی است و کنشی که تاثیری در دیگران نداشته و شخصی است کنش فردی به حساب می آید.

۲۶- کنش انسانی با کنش غیرانسانی چه تفاوت هایی دارد؟

کنش طبیعی با اراده، آگاهی و برنامه ریزی انسان بدست نمی آید و خارج از کنترل اوست ولی کنش انسانی آگاهانه ، ارادی، هدف دار، معنا دار و متناسب با زمان و مکان و اجتماع است.

۲۷- پیامدهای ارادی یک کنش انسانی با پیامدهای غیر ارادی کنش انسانی چه تفاوت هایی دارد؟

پیامدهای کنش انسانی از قبل مشخص، هدف گذاری شده، با برنامه و انسانی است. ولی پیامدهای غیر انسانی، قطعی، طبیعی و خود به خود می باشد و از قبل نسبت به آن ها شناسایی صورت نگرفته است.

۲۸- هر کنش انسانی چه پیامدهایی به دنبال دارد؟

۱- پیامدهای ارادی و برنامه ریزی شده (پیامدهایی اند که برای رسیدن به آن برنامه ریزی می کنیم مثل : سحرخیزی برای مطالعه درس)

۲- پیامدهای غیررادی: پیامدهایی هستند که به صورت خود به خود و طبیعی در کنار پیامدهای ارادی بوجود می آید مثل: سحرخیزی و استفاده از هوای پاک آن

خلاصه درس ۲

کنشی که دیگران را متاثر کند کنش اجتماعی است. پدیده اجتماعی: مجموعه ای از کنش های اجتماعی و پیامدهای آن. وقتی کنش فردی ، اجتماعی می شود ارزش و هنجار پدید می آیند.

هنجار اجتماعی: شیوه ای انجام کنش اجتماعی که مورد قبول افراد جامعه است.

ارزش اجتماعی: پدیده های مطلوبی که مورد پذیرش همگانی اند و نسبت به آنها تمايل وجوددارد.

جامعه پذیری: به فرایندی که برای مشارکت در زندگی دنبال می کنیم.(فرایندی که مارا با ارزش ها و هنجارها و نقش ها آگاه می کند). با کنش اجتماعی هنجارها و ارزش های اجتماعی شکل می گیرند. با کنش های اجتماعی ارزش ها و هنجارها تداوم می یابند.

تمام پدیده های اجتماعی از طریق کنش اجتماعی شکل می گیرند، پس تمام پدیده های اجتماعی معنادارند و به تدریج از به وجود آورند گان خود مستقل هستند. هر پدیده اجتماعی فرصت ساز و محدود کننده است.

سوالات درس دو

۱- کنش اجتماعی چیست؟ پاسخ: کنشی انسانی که دیگران را تحت تاثیر قرار می دهد.

۲- برای کنش های بیرونی و کنش های درونی مثال بزنید: پاسخ: نشستن، راه رفتن، غذا خوردن کنش هایی بیرونی هستند. فکر کردن، غصه خوردن، پشمیمان شدن، امیدوار شدن کنش هایی درونی هستند.

۳- برای کنش های فردی و اجتماعی مثال بزنید: پاسخ: قدم زدن، مسوак زدن، فکر کردن کنش هایی فردی هستند. سلام کردن، تدریس کردن، پاسخ دادن کنش هایی اجتماعی هستند.

۴- آیا کنش های اجتماعی حتماً باید در حضور فیزیکی دیگران صورت گیرد؟ مثال بزنید: خیر. رعایت مقررات حتی بدون حضور دیگران نیز کنشی اجتماعی محسوب می شود. دیگران اگر فیزیکی هم حضور نداشته باشند حضور ذهنی برای کنشگر میتوانند داشته باشند و بر کنش های او تاثیر خواهند داشت.

۵- آیا کنش هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها اتفاق می افتد کنش اجتماعی اند؟ پاسخ: کنشی که موجب ایجاد آگاهی و تاثیر پذیری در دیگران نشود کنش اجتماعی نیست. بنابراین اگر من کنشی در حضور دیگری انجام دهم که او را متاثر نسازد این کنش من جنبه‌ی اجتماعی نخواهد داشت.

۶- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با گذشتگان ارتباط اجتماعی برقرار می کنید؟ پاسخ: وقتی مبارای گذشتگان خود بزرگ داشت بر گزار می کنیم یا فاتحه‌ای نثار آنها می کنیم یا طلب آمرزش برای آنها داریم در حال برقراری ارتباط با گذشتگان هستیم.

۷- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با آیندگان ارتباط اجتماعی برقرار می کنید؟ پاسخ: وقتی کنشی انجام می دهیم که برای آیندگان عواقبی به دنبال دارد مثلاً مطلبی می نویسیم تا آنها ازحال خود باخبر سازیم. یا با مصرف بی رویه آب و انرژی محیط زیست نامناسبی برای آنها به ارمغان می گذاریم، درحال برقراری ارتباط با آیندگان هستیم.

۸- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با معاصران ارتباط اجتماعی برقرار می کنید؟ پاسخ: من در حال تایپ این متن هستم و شما در حال خواندن آن هستید پس شما در حال تاثیر پذیری از کنش من هستید.

۹- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی مابادوست و دشمن یکسان است؟ مثال بزنید: خیر (به قول حافظ شیرازی) بادوستان مروت بادشمنان مدارا. به قول جامعه شناسان از دشمنان فاصله می گیریم و به دوستان نزدیک می شویم.

۱۰- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی ماباغری به و آشنا یکسان است؟ مثال بزنید: خیر ارتباط با غریبه‌ها ساده است ولی ارتباط با آشنا یان پیچیده تر و گسترده تر است.

۱۱- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی مابامومن و کافر و منافق یکسان است؟ مثال بزنید: خیر به مومن اعتماد داریم و ارتباط گسترده ای برقرار می سازیم (البته اگر خود مومن باشیم) با کافر و منافق ارتباط مان را قطع می کنیم. (اگر خود مان کافر یا منافق نباشیم). به کافر و منافق اعتماد نداریم و در صدد برقراری ارتباط پایدار با آنها نیستیم.

-۱۲

منظور از پدیده های اجتماعی چیست؟ پاسخ: به کنش ها و پیامدهای کنش (تأثیرات اجتماعی کنش ها)

پدیده ای اجتماعی گفته می شود. مانند: کنش ها، نقش ها، ارزش ها، هنجارها، فرهنگ، عقاید، گروه های اجتماعی، نظام ها و نهادهای اجتماعی و ...

-۱۳

خردترین پدیده ای اجتماعی چیست: پاسخ: کنش اجتماعی

-۱۴ چرا برخی از پدیده های اجتماعی می فامند؟ پاسخ: زیرا برخی از پدیده های موجود در اطراف ما در کنش های انسان ها نسبت به یکدیگر تاثیر دارند و دیگران را به واکنش و امی دارند. مثلا خط کشی خیابان یک پدیده اجتماعی زیرا دیگران را به واکنش و تغییر رفتار و امی دارد.

-۱۵

پدیده ای اجتماعی مثال بزنید و فرصت ها و محدودیت هایی که ایجاد می کنند را بنویسید:

پاسخ: قوانین راهنمایی و رانندگی یک پدیده ای اجتماعی است که فرصت آن کمک به سلامتی و تردد سالم است ولی محدودیت آن گاهی کاهش سرعت یا سپری شدن بیشتر زمان است. یا پدیده ای رعایت حجاب ..

-۱۶ مفاهیم ارزش، هنجار، نماد، نقش اجتماعی، جامعه پذیری، کنترل اجتماعی را توضیح دهید و برای هر یک مثال بزنید: پاسخ: ارزش های اجتماعی: پدیده های مطلوب و خواستنی که مورد پذیرش افراد جامعه اند واعضای

جامعه می خواهند به آنها دست یابند. (گرایش نسبت به آنها دارند). مانند: تعليم و تربیت، موقفیت، اخلاص، سخاوت، سعادت، هنجارهای اجتماعی: شیوه های انجام کنش های اجتماعی هستند که مورد قبول افراد جامعه اند و در این رسانیدن به ارزش های اجتماعی محسوب می شوند. مانند: قوانین و مقررات، الگوهای رفتاری (ارزش های اجتماعی ذهنی هستند) و در ذهن انسان اعتبار می یابند ولی هنجارهای اجتماعی عینی، ملموس و محسوس هستند و جنبه بیرونی دارند. نماد: نشان ها و علایمی هستند که به کمک آنها پیام ها و معانی به دیگران منتقل می شوند. مانند: علایم راهنمایی و رانندگی، پرچم . نقش اجتماعی: عنوان و برچسبی است که در موقعیت و جایگاه های اجتماعی بر افراد نهاده می شود و برای آنها مجموعه ای از وظایف و حقوق اجتماعی را به وجود می آورد. مانند: نقش فرزند، پدر، مادر، معلم، پلیس و ... جامعه پذیری: فرایند و مرحله ای که فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی طی می کند و با نقش ها، ارزش ها، هنجارها و عقاید جامعه آشنا می شود. (فرایندی که هویت اجتماعی فردرامی سازد). مثلا در خانواده از طریق تعامل با اطرافیان با نقش فرزندی و شهروندی و مسلمانی و ... آشنا می شویم. یاد رمده سه برای نقش پذیری های اقتصادی و سیاسی و آموزشی و خانوادگی و ... آشنا می شویم. کنترل اجتماعی: مجموعه فعالیت هایی که فرد برای انطباق با انتظارات و پذیرش فرهنگ جامعه آماده می سازد. (اقداماتی که مارا او دار به رعایت فرهنگ و مقررات اجتماعی می کند). مثلا برای درس خوان ترشدن دانش آموز معلم بانمره یا جایزه اورا تشویق می کند و یا مورد موافق خواهد قرار می دهد.

-۱۷

کنش اجتماعی، هنجارهای اجتماعی و ارزش های اجتماعی با یکدیگر چه ارتباطی دارند؟ مثال

بنویسید: وقتی کنشی از حالت فردی به اجتماعی تبدیل می شود نیازمند هنجار و ارزش اجتماعی می شود. بدون ارزش اجتماعی هنجار و کنش اجتماعی به وجود نمی آید. اگر هدفی مطلوب است باید برای رسیدن به آن شیوه هایی (هنجارهایی) تعریف

مفاهیم اجتماعی، ارزش تنوع و شادابی را هم اضافه می کنیم بنابراین لازم است که از جای برخیزیم و بارعاایت فاصله نسبی با یکدیگر حرکات کششی و نرمشی را النجام دهیم تا انساط خاطر و شادابی در فضای کلاس ایجاد شود.

- ۱۸- **پدیده های اجتماعی چه ویژگی هایی دارند؟** پاسخ: ۱- پدیده های اجتماعی معنادار، هدف مند، آگاهانه واردی هستند. ۲- پدیده های اجتماعی مستقل از پدیده آورند گان خود هستند. ۳- پدیده های اجتماعی فرصت ساز و محدودیت ساز هستند.

- ۱۹- **پدیده ای طبیعی مثال بزنید که جنبه ای اجتماعی پیدا می کند؟** پاسخ: مثلا خشکسالی و کم آبی که پدیده ای طبیعی است موجب ایجاد مهاجرت یا تغییر نقش های اقتصادی که جنبه ای اجتماعی دارند می شود.

- ۲۰- **پدیده های طبیعی چه ویژگی هایی دارند؟** پاسخ: پدیده های طبیعی توسط انسان خلق نمی شوندو نتیجه کنش انسان نیستند. جنبه عینی و بیرونی دارند و خارج از ذهنیت انسان نیز به صورت مستقل وجود دارند.

- ۲۱- **کنشی فردی مثال بزنید که با حضور اعضای خانواده به کنش اجتماعی تبدیل می شود؟** شنیدن موسیقی در منزل وقتی تنها بودم کنش فردی محسوب می شود ولی وقتی پدر و مادرم به منزل آمدند با تفاوت به شنیدن آن پرداختیم و حین شنیدن با ابراز هیجان بر کنش های یکدیگر تاثیر گذاشتیم.

- ۲۲- **کنشی مثال بزنید که حضور دیگران در چگونگی اجرای آن موثر باشد؟**

چگونگی اجرای نماز فرادای بانماز جماعت تفاوت دارد. زیرا در نماز جماعت به علت هماهنگی با امام جماعت زمان ادای نماز تحت کنترل فرد نیست.

- ۲۳- **در فضای اجتماعی کلاستان چه رابطه ای بین آرمان های اجتماعی، ارزش ها، هنجارها و کنش های اجتماعی وجود دارد؟** آرمان علم آموزی ما با ارزش تفکر و هنجار سکوت در کلاس مطابقت دارد و موجب می شود حین تدریس معلم به دانش آموزان دیگر اجازه ای صحبت غیر درسی ندهیم.

- ۲۴- **هنجار ها و ارزش ها با نقش های اجتماعی چه رابطه ای دارند؟** هر نقشی مجموعه ای از انتظارات و حقوقی است که متناسب با ارزش ها و مقررات جامعه تعریف می شود و اگر ارزش های جامعه تغییر کند مقررات و نقش های اجتماعی تغییر می کند. بنابراین یک نقش در دو جامعه ممکن است وظایف و حقوق متفاوتی داشته باشد.

- ۲۵- **آیا ممکن است هنجار های نقشی در دو جامعه ای متفاوت یکسان باشد؟** بله، برخی از ارزش ها جنبه ای جهانی دارند بنابراین صرف نظر از تفاوت های اجتماعی تمام جوامع از آن هنجار پیروی می کنند. مانند نظم و ترتیب

- ۲۶- **در چه صورتی ممکن است هنجاری نا به هنجار شمرده شود؟**

در صورتی که ارزش های دو جامعه متفاوت باشند ممکن است هنجاری در یکی از آن ها به هنجار و در جامعه ای دیگر نا به هنجار باشد مانند حجاب و برخی از مواد خوراکی. (رعایت حجاب چادر و مقتنه در ایران هنجار و در اروپا نا به هنجار است).

۲۷- تا چه سطحی جامعه حاضر به کنترل اجتماعی هنجار است؟

هرچه ارزشی در جامعه از اهمیت بیشتری برخوردار باشد هنجار های آن بیشتر کنترل می شود و در صورت هنجار شکنی مجازات بیشتری به دنبال دارد.

28- ارزش توسعه‌ی فرهنگی با چه نوع هنجارهایی در زمینه‌ی خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی

سازگاری دارد؟ احکام دینی از دوران طفویلت به کودکان آموزش داده شود و نظم، کمک به یکدیگر، برنامه ریزی کردن، هماهنگ بودن به صورت هنجار های پذیرفته شده‌ی خانواده‌ها، مدارس و نظام اقتصادی باشد تا از نظر فرهنگی امکان عالی و توسعه فراهم شود.

۲۹- نظامی مثال بزنید که هنجارها و کنش‌های اجتماعی آن با یکدیگر متناسب باشد؟

کلاس درس جامعه شناسی ما مقررات انضباطی خوبی دارد از جمله حین پاسخ‌گویی دانش آموزی دیگران صحبت نمی‌کند.

۳۰- کنشی مثال بزنید که جنبه اجتماعی داشته باشد و رفتار دیگران در آن تاثیرگذار

باشد؟ لباس پوشیدن برای خروج از منزل چون حضور دیگران موجب تغییر وضعیت ما می‌شود

۳۱- هنجارهای اجتماعی چه رابطه‌ای با کنش اجتماعی و ارزش‌های اجتماعی دارد؟

هنجارها شیوه‌های انجام کنش اجتماعی هستند و به کمک هنجارها به ارزش‌های اجتماعی می‌رسیم

اگر ارزش‌ها عوض شوند هنجارها و کنش‌های اجتماعی تغییر می‌کند.

۳۲- هنجارها و ارزش‌های چه رابطه‌ای با نظام‌های اجتماعی و نقش‌های اجتماعی

دارند؟ هر نظام اجتماعی از مجموعه‌ی نقش‌ها بوجود آمده است که این نقش‌ها بر اساس هنجارها و

ارزش که با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کند.

خلاصه درس ۳

جهان: مجموعه‌های بزرگ

جهان اجتماعی: مجموعه‌پدیده‌های اجتماعی

می‌توان جهان اجتماعی را بایک ارگانیسم مقایسه کرد. (شباهت، تفاوت)

تلashی در مسیر موفقیت

تفاوت: در موجودات زنده عضویت ونظم تکوینی(غیرارادی) و غیرآگاهانه است و تغییرات غیرارادی ونا آگانه است.(درجهان اجتماعی عضویت ونظم ارادی و آگاهانه است واعضا از تعریف نقش خود آگاه هستند. یعنی ازو ظایف و حقوق نقش شان آگاه اند).

جهان اجتماعی اعتباری است.(بر مبنای آگاهی عمومی و مشترک شکل می گیرد.) از نسلی به نسل دیگر از طریق فرهنگ انتقال می یابد.(ولی ارگانیسم غریزی و رثتیکی است).

اگر فرهنگ جامعه حفظ نشود یا به نسل های بعدی منتقل نشود، آن جامعه دگرگون می شود.

تمام پدیده های اجتماعی متعلق به جهان اجتماعی اند. برخی از پدیده های طبیعی هم جزء جهان اجتماعی اند زیرا در کنش های اجتماعی تاثیر می گذارند. مثلا خشکسالی و زلزله در کنش های اجتماعی تاثیرگزار هستند

جهان اجتماعی و جهان طبیعی رابطه متقابل دارند.

جهان طبیعی ← → جهان اجتماعی

موجودات ماورای طبیعی (مانند فرشتگان) نیز به واسطه تاثیری که بر کنش های اجتماعی دارند جزء جهان اجتماعی هستند. باورود پدیده های جدید به جهان اجتماعی، جهان اجتماعی گسترش می یابد.

سوالات درس سه

۱- **مفهوم جهان اجتماعی را تعریف کنید؟** پاسخ: مجموعه های بزرگ جهان نامیده می شوند. مجموعه پدیده های اجتماعی جهان اجتماعی را شکل می دهند.

۲- **موجودزنده (ارگانیسم) با جهان اجتماعی چه شباهت هایی دارد؟** پاسخ: ۱- از اعضاء و اجزای متفاوتی تشکیل شده اند. ۲- اجزا و اعضای هریک از آنها به یکدیگر وابسته اند. ۳- اعضای هریک برای حفظ بقای کل عملی انجام می دهند. ۴- اعضای هریک دارای هدف، نظم و چینش خاصی هستند. ۵- تغییر هریک از اجزاء موجب تغییر سایر اجزاء می شود.

۳- **موجودزنده (ارگانیسم) با جهان اجتماعی چه تفاوت هایی دارد؟** پاسخ: عضویت موجودات زنده ونظم انها تکوینی است (ارادی و آگاهانه نیست). ولی عضویت انسان ها در جهان اجتماعی بالاراده و آگاهی همراه است و توسط انسان ها قرارداد و اعتبار می یابد.

۴- **یکی از ویژگی های مهم جهان اجتماعی چیست؟** پاسخ: نظم

۵- **جهان اجتماعی با یک بازی گروهی چه شباهت هایی دارد؟** پاسخ: ۱- عضویت افراد مختلف ۲- تعریف نقش ها توسط افراد ۳- وجود آگاهی مشترک بین اعضاء ۴- آشنایی اعضاء با مقررات، وظایف و انتظارات.

۶- **جهان اجتماعی چگونه طی نسل ها تداوم می یابد؟** پاسخ: از طریق آموزش و انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر

۷- **فرهنگ چیست؟** پاسخ: آگاهی های مشترک که بر مبنای آن جهان اجتماعی و زندگی اجتماعی شکل می گیرد.

۸- **جهان اجتماعی چگونه دگرگون می شود یافرو می ریزد؟** پاسخ: هرگاه یک نسل نتواند فرهنگ خود را حفظ

۹- چه بخش هایی از فرهنگ توسط خانواده منتقل می شود؟ پاسخ: بخش های غیررسمی فرهنگ توسط خانواده منتقل می شود.

۱۰- چه بخش هایی از فرهنگ توسط مدرسه منتقل می شود؟ پاسخ: بخش های رسمی فرهنگ توسط مدرسه انتقال می یابد.

۱۱- فرهنگ چگونه منتقل می شود؟ پاسخ: از طریق آموختش عقاید، ارزش ها، هنجارها، تکالیف نقش ها و انتظارات جامعه از نسل فعلی به نسل آینده

۱۲- جهان اجتماعی چگونه گسترش می یابد؟ پاسخ: ورود پدیده های طبیعی به جهان اجتماعی باعث گسترش آن می شود.

۱۳- براساس چه معیاری پدیده های اجتماعی را از پدیده های غیر اجتماعی تشخیص دهیم؟ پاسخ: اراده، آگاهی و تاثیری که بر زندگی اجتماعی انسان هادرد. پدیده ای که به شکلی در زندگی و کنش انسان ها تاثیرگذار باشد آن پدیده اجتماعی است، هر چند ظاهرآ طبیعی و مستقل از وجود آدمی باشد.

۱۴- چگونه یک پدیده ای طبیعی در جهان اجتماعی راه می یابد؟ پاسخ: وقتی یک پدیده ای طبیعی به نوعی زندگی اجتماعی انسان را تحت تاثیر خود قرار دهد و موجب ایجاد کنش ها و پیامدهای ارادی انسان ها شود.

۱۵- آیا جهان طبیعی بر جهان اجتماعی تاثیرگذار است؟ مثال بزنید. پاسخ: بله ممکن است پدیده های طبیعی انسان را به واکنش و تغییرات کنش و ادارد. مثلاً وقوع زلزله موجب تغییرات گسترده در کنش ها، نقش ها و ارتباط های انسان ها بایکدیگرمی شود.

۱۶- شناخت خداوندو جهان ماوراء چگونه بر جهان اجتماعی تاثیرگذارد؟ پاسخ:

۱۷- آیا جهان اجتماعی بر جهان طبیعی تاثیرگذار است؟ مثال بزنید. پاسخ: بله انسان ها با کنش های خود به حفظ جهان طبیعی یا تخریب جهان طبیعی کمک می کنند.

۱۸- کلانترین پدیده ای اجتماعی چیست؟ پاسخ: جهان اجتماعی

۱۹- هویت جهان اجتماعی بر چه مبنایی قرار دارد؟ پاسخ: جهان اجتماعی بر مبنای فرهنگ آن جامعه شکل می گیرد.

۲۰- منظور از پدیده های اعتباری چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: پدیده هایی هستند که در ذهن انسان اعتبار می یابند و توسط انسان ها به صورت یک قرارداد اجتماعی ایجاد می شوند. مثلاً پدیده های صلح، امنیت، آرامش، عدالت توسط انسان ها و قرارداد اجتماعی شکل می یابند.

۲۱- منظور از پدیده های تکوینی چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: پدیده هایی که مستقل از ذهن و اعتبار انسان ها وجود ندارند. وجود آنها با آگاهی و اراده انسان شکل نیافته است.

-۲۲- آیا ممکن است پدیده های تکوینی به جهان اجتماعی راه یابند؟ مثال بزنید. پاسخ: بله اگر پدیده ای

که خارج از اراده و آگاهی انسان شکل یافته در کنش های اجتماعی انسان موثر واقع شود به درون جهان اجتماعی انسان ها وارد شده است.

-۲۳- پدیده ای طبیعی مثال بزنید که برای عده ای جنبه ای اجتماعی داشته باشد و برای عده ای جنبه

ی اجتماعی نداشته باشد. پاسخ: مثلاً رودخانه می سی سی پی در آگاهی مردم شهرمان قرار ندارد و زندگی ما را تحت تاثیر قرار نمی دهد ولی زندگی اجتماعی مردم کشور آمریکا را تحت تاثیر قرار می دهد در جهان اجتماعی آنها وجود دارد.

-۲۴- یکی از جهان های اجتماعی اطراف خود را با جهان طبیعی مقایسه کنید؟ پاسخ: همان طور که بدن آدمی از دستگاه

های مختلفی تشکیل شده و این دستگاه ها بایکدیگر رابطه متقابل دارند و هر کدام از اجزای کوچکتری تشکیل شده اند، جهان

اجتماعی اطراف من نیز از نظام ها و نهادهای کوچکتر اقتصادی، سیاسی، آموزشی و خانواده تشکیل شده و هر کدام از آن ها اجزای کوچکتری دارند و هر یک از این خرد نظام ها بایکدیگر رابطه متقابل دارند و تغییر هر جز موجب تغییر سایر اجزا می شود.

-۲۵- چگونه فرهنگ به ایجاد جهان اجتماعی می پردازد؟ پاسخ: فرهنگ شناخت های مشترکی است که موجب می شود

براساس آن افراد بایکدیگر رابطه برقرار کنند و هر بار ارتباط بین اشخاص باورهای مشترکی را ایجاد کند، فرهنگ هویت و آگاهی مشترک جهان اجتماعی است.

-۲۶- جهان اجتماعی دارای چه نوع ترکیب هایی از نظر روابط بین اعضاء است؟ پاسخ: اجزای تشکیل دهنده ای جهان

اجتماعی یک رابطه می مستقیم و رو در رو دارند که ترکیبی مکانیکی است ولی ارتباطی اعتباری و غیر مستقیم نیز بین آنهاست. مثلاً رابطه ای که با گذشتگان با آیندگان داریم.

-۲۷- منظور از هویت اعتباری چیست؟ پاسخ: هر گروه اجتماعی مجموعه ویژگی هایی دارد که فراتر از ویژگی های تک تک

آنهاست و یک اعتبار جدید وارادی است که به وجود می آید. مثلاً کلاس درس فراتراز جمیع فیزیکی عده ای از افراد است.

-۲۸- چرا جهان اجتماعی اعتباری است؟ پاسخ: چون جهان اجتماعی با اراده، قرارداد و توافق جمعی به وجود می آید و هر فرد

براساس مزايا (حقوق) و تکاليف آن جهان اجتماعی عضو می شود.

-۲۹- شیوه های انتقال فرهنگ توسط خانواده های گذشته با خانواده های امروز چه تفاوت هایی دارد؟ پاسخ:

خانواده های قدیم بخش عمده ای تولید و انتقال فرهنگ را بر عهده داشتند ولی امروز از طریق آموزش های رسمی، فناوری های

ارتباطی جدید و تنوع گروه های اجتماعی بخش کمی از فرهنگ توسط خانواده ها منتقل می شود.

-۳۰- نظام اجتماعی چگونه شکل میگیرد؟ پاسخ: انسان ها به کمک یکدیگر روابط اعتباری به وجود می آورند تا یک نظام

اجتماعی شکل گیرد. مثلاً افرادی از گوشه و کنار شهر قرداد هایی مانند: دانش آموزی، معلمی، مدیری و... به وجود می آورند تا نظام

۳۲- چگونه فرهنگ به ایجاد جهان اجتماعی می پردازد؟ پاسخ: فرهنگ موجب میشود انسان های بتوانند با یکدیگر رابطه برقرار کنند و از جمع ارتباطشان جهان اجتماعی شکل گیرد.

۳۳- چگونه فرهنگ انتقال میابد؟ انتقال فرهنگ چه تاثیرات اجتماعی دارد؟ پاسخ: فرهنگ از نسلی به نسل دیگر از طریق خانواده نظام آموزشی رسانه ها و گروه های اجتماعی انتقال میابد با انتقال فرهنگ جهان اجتماعی باز تولید میشود.

۳۴- پدیده ای طبیعی در شهرستان محل زندگی خود مثال بزنید که درون جهان اجتماعی مردم قرار داشته باشد و دلیل ورود این پدیده به زندگی اجتماعی مردم را تجزیه و تحلیل کنید؟ پاسخ: مثال: رشته کوه؛ چون با جلوه های دیدنی و زیبایی که دارد موجب جلب گردشگر به شهرستان شده و مشاغل جدید به وجود اورده است و سکونت گاه عده های از مردم شده است.

۳۵- جهان اجتماعی شما در حال حاضر با جهان اجتماعی پنج سال قبل زندگی تان چه تفاوت هایی دارد؟ پاسخ: اینکه دوستان بیشتری دارم، نقش های اجتماعی جدید پذیرفته ام، وظایف و حقوق نقش هایم افزایش یافته است روابط اجتماعی ام پیچیده تر شده است ف به ارزش های بیشتری اعتقاد دارم، هنجرهای بیشتری رعایت می کنم، ارتباط اجتماعی مجازی دارم، بر افراد بیشتری اثر می گذارم و از افراد بیشتری اثر می پذیرم و در یک کلام جهان اجتماعی ام گستردگر شده است.

۳۶- چگونه می توان پدیده های جهان طبیعی و فراتطبیعی را جزء جهان اجتماعی به کار برد؟ پاسخ: پدیده ها تا زمانی که در زندگی اجتماعی انسان ها اثر داشته باشند، و موجب ارتباط انسان ها شوند جزء جهان اجتماعی محسوب می شوند. مانند: جنگل ها، بیابان، فلزات (طبیعی) ایمان، آخرت، روح، افسانه (فratطبیعی)

۳۷- چرا بیابان ها و کوه ها می توانند در جهان اجتماعی قرار گیرند؟ پاسخ: چون این پدیده های طبیعی در شکل روابط و کنش های اجتماعی بر نقش های اجتماعی و زندگی اجتماعی تأثیر گذار هستند، می توانند درون جهان اجتماعی قرار گیرند.

۳۸- پدیده های زلزله، خشکسالی و آب و هوا چگونه درون جهان اجتماعی قرار می گیرند؟ پاسخ: از جهتی که موجب برقراری ارتباط انسان ها و تغییر شیوه ی زندگی مردم می شود، درون جهان اجتماعی می باشد.

۳۹- جهان اجتماعی چگونه بسط می یابد؟ پاسخ: انسان ها از طریق تجسم ذهنی و تحت تاثیر قرار گرفتن پدیده ها جهان اجتماعی خود را گسترش می دهند مثلا تا زمانی که انسان پدیده ی الکتریسیته را نمی شناخت جزء جهان اجتماعی او نبود.

۴۰- چرا شناخت خداوند و فرشتگان جزء جهان اجتماعی محسوب می شود؟ پاسخ: چون ارزش ها و آرمان های جهان اجتماعی انسان ها را تغییر می دهد.

۴۱- قنات با آب و هوای ایران چه ارتباطی دارد و دارای چه ابعاد اجتماعی می باشد؟ پاسخ: باتوجه به نیمه بیابانی

بودن ایران و کمبود آب، ایرانیان قنات را ابداع کردند که در زندگی اجتماعی و روابط مردم تاثیرگذار بوده است. قنات در ایران موجب شکل گیری شبکه ای از روابط اجتماعی و فرهنگ سخت کوشی، تعاقنی و همیاری شده است.

۴۲- چگونه پدیده های گذشتگان و آیندگان درون جهان اجتماعی قرار می گیرند؟ چرا؟ پاسخ: عبرت گرفتن از

سرنوشت دیگران در زندگی اجتماعی ما تاثیر دارد. (گذشتگان) تلاش می کنیم مایه‌ی عبرت دیگران نشویم (پس با آیندگان ارتباط و تاثیر متقابل اجتماعی داریم).

خلاصه درس ۴

جهان اجتماعی از اجزای مختلفی (پدیده های اجتماعی) تشکیل شده است که این اجزاء از نظر اندازه و دامنه در طیفی از خرد تا کلان تقسیم می شوند.

کلاس. مدرسه. اداره آموزش و پرورش. اداره کل. وزارت آموزش و پرورش. نظام آموزشی. (خردت‌کلان)

فاایده تقسیم بندی پدیده های اجتماعی به خرد و کلان چیست؟ بهترمی توان به تحلیل آن پدیده پرداخت. (میزان اثرگذاری و اثرپذیری آن پدیده، علل به وجود آمدن پدیده و میزان اثرگذاری بر دیگر پدیده ها را بهترمی توان تشخیص داد.)

تمام پدیده های اجتماعی دارای معناهستند. برخی بعد محسوس ترو مادی تری (عینی) دارند، (مانند راه رفتن، ساختمان تجاری و...) برخی بعد ذهنی بیشتری دارند. (مانند فکر کردن، عقیده، ارزش) بعد ذهنی از اهمیت زیادی برخوردار است. (چون تا ذهن روشن نشود آگاهی و هویت شکل نمی گیرد).

لایه های جهان اجتماعی: لایه های سطحی: نقش حیاتی و اساسی ندارند. به آسانی تغییر می کنند. اثرات محدودی دارند. با حذف یا تغییر آنها تداوم جهان اجتماعی ادامه می یابد و تحولی صورت نمی گیرد. (مانند هنجارها و نمادها) لایه های عمیق و بنیادین: به آسانی تغییر نمی کنند. اگر حذف شوند، جهان اجتماعی فرو می ریزد. تاثیرات همه جانبه و فراگیر دارند. (عقاید و ارزش ها) عمیق ترین لایه: باور نسبت به اصل جهان

هنجارها و نمادها بر مبنای ارزش ها و عقاید هستند و عقاید و ارزش ها بر مبنای نگاه به اصل جهان

نهادهای اجتماعی: مجموعه ای از عقاید، ارزش ها، هنجارها و نمادهایی که برای رفع نیازهای معینی در جهان اجتماعی به وجود می آیند. هر نهاد اجتماعی شیوه قابل قبولی برای تامین نیازهای افراد دارد. مهم ترین نهادهای اجتماعی: خانواده، تعلیم

و تربیت، سیاست و اقتصاد. نهادها مرکز اصلی جهان اجتماعی اند.

سوالات درس ۴:

۱- جهان اجتماعی از چه اجزایی تشکیل شده است؟ پاسخ: جهان اجتماعی از لایه های عمیق مانند

فرهنگ، آرمان اجتماعی، عقاید و ارزش‌های اجتماعی و لایه های سطحی مانند نمادها و هنجارها و مدها تشکیل شده

است همچنین از منظری دیگر دارای بعد خرد یا کلان، بعد ذهنی و عینی است.

۲- پدیده های اجتماعی را بر اساس چه مبانی می توان تفکیک کرد؟ پاسخ: ۱- بر اساس اندازه و دامنه (کلان

و خرد و میانه‌ی این دو) ۲- ذهنی و عینی و میانه‌ی این دو ۳- لایه‌های عمیق و بنیادین و لایه‌های سطحی

۳- پدیده های اجتماعی زیر را بر اساس اندازه و دامنه به ترتیب از خرد به کلان تفکیک کنید: دانش

آموز، مدرسه، کارخانه، فرهنگ، کشور، شهر، اداره، کتاب، حکومت، هنجار، کنش، نظام آموزشی

کلان خرد ←

۱- دانش آموز/ کنش/ کتاب/ هنجار ۲- مدرسه/ اداره/ کارخانه ۳- شهر/ نظام آموزشی/ حکومت ۴- فرهنگ/ کشور

(نقش اجتماعی به عنوان یک پدیده‌ی اجتماعی در نظر گرفته می‌شود.)

۴- تقسیم بندی پدیده های اجتماعی به خرد و کلان چه فوایدی دارد؟ پدیده های اجتماعی

اثرگذار و اثرپذیر استندوقتی آنها را بر اساس اندازه و دامنه تقسیم می‌کنیم بهتر می‌توانیم نحوه ارتباط و تاثیرگذاری

و تاثیرپذیری آنها را بررسی کنیم مثلاً یک پدیده مانند خودکشی در سطح فردی، موردی و خرد روی داده است یا

در سطح اجتماعی بروز کرده است. یا پدیده‌ی بیکاری در سطح فردی بررسی می‌شود یا در سطح منطقه‌ای یا

در سطح کشوری یا بین‌المللی. یا پدیده‌ی یادگیری و آموزش در سطح مدرسه یا منطقه یا استان یا کشور بررسی می‌

شود و نحوه ارتباط و نظارت بین اجزاء از نظر دامنه و اندازه مورد توجه قرار می‌گیرد.

۵- آیات مام پدیده های اجتماعی هویتی معنایی و ذهنی دارند؟ پاسخ: بله تمام پدیده های اجتماعی در ذهن

انسان اعتبار و هویت می‌یابند.

۶- پدیده های اجتماعی زیر را بر اساس بعد ذهنی و معنایی و بعد عینی (محسوس و مادی) تفکیک کنید:

عشق، نظم، قوانین، فرهنگ، ارزش‌ها، هنجارها، موسیقی، لذت موسیقی، بر نامه

کلاسی، معرفت، تابلوهای رانندگی،

ذهنی عینی ←

۱ ۲ ۳ ۴

(تابلوهای کلاس)، (هنجارها، موسیقی، قوانین)، (فرهنگ)، (نظم، ارزش‌ها، معرفت، لذت موسیقی، عشق)

۷- در جهان اجتماعی کدام یک از ابعاد عینی یا ذهنی پدیده های اجتماعی مهم تر هستند؟

چرا؟ پاسخ: پدیده های ذهنی مهم ترند. زیرا تاذهن روشن نشود و آگاهی به وجود نیاید هویت، عمل و عینیت شکل

نمی‌گیرد. ذهنیت فقط محسوس انسان است ولی عینیت در سایر موجودات نیز مشاهده می‌شود.

۸- آیا هم اجزای جهان اجتماعی از اهمیت یکسانی برخوردارند؟ خیر پدیده های ذهنی مهم ترند زیرا

تا پدیده‌ی ذهنی شکل نگیرد پدیده های عینی به وجود نمی‌آیند. تا آگاهی شکل نگیرد عملی عینیت نمی‌یابد. مثلاً

تا نسبت به توانایی‌های خود آگاه نشویم حرکتی درجهت به کارگیری آنها نخواهیم داشت.

۹- منظور از لایه های عمیق و بنیادین جهان اجتماعی چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: بخش‌هایی از لایه های

جهان اجتماعی که تاثیرگذار و تعیین کننده اند لایه های عمیق هستند تاثیرات همه جانبه و فراگیر در جهان اجتماعی

دارند و کمتر تغییر می کنند ولی اگر تغییر کنند با تغییر این لایه ها جهان اجتماعی نیزد گر گون می شود. مانند آرمان، عقاید

وارزش های اجتماعی یک جهان اجتماعی

۱۰- منظور از لایه های سطحی جهان اجتماعی چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: لایه های سطحی جهان

اجتماعی تاثیرات محدود تری دارند، پیشتر تغییر می کنند و نقش حیاتی و اساسی در جهان اجتماعی ندارند مانند

هنجرها، نمادها، مدها

۱۱- پدیده های اجتماعی زیر در کدام یک از لایه های عمیق یا سطحی جهان اجتماعی

قرار گرفته اند؟ ارزش ها، هنجرها، شیوه آشپزی، سبک معماری، فرهنگ، مقررات، عقاید، مدل لباس، مراسم

خواستگاری، مراسم عزاداری، مدروز، جشن فارغ التحصیلی، سرو دملی پاسخ: (لایه های عمیق: ارزش ها، فرهنگ

، عقاید) (لایه های سطحی: هنجرها، شیوه آشپزی، سبک معماری، مقررات، مدل لباس، مراسم خواستگاری

و عزاداری، مدروز، سرو دملی و جشن فارغ التحصیلی)

۱۲- در چه صورتی جهان اجتماعی دچار تحول می شود؟ پاسخ: در صورتی که تغییر لایه های سطحی

به لایه های عمیق نفوذ کند و موجب تغییر بینایی دین عقاید و ارزش های یک جامعه شود.

۱۳- در عمق ترین لایه های جهان اجتماعی کدام عقاید قرار دارد؟ پاسخ: عقاید مربوط به اصل جهان

و جایگاه انسان در آن. عقاید مربوط به مرگ و زندگی. عقاید مربوط به هستی شناسی

۱۴- نهاد اجتماعی را تعریف کنید: پاسخ: مجموعه ای از عقاید، ارزش ها، هنجرها و نمادهایی که برای رفع

نیازهای معینی از افراد و جهان اجتماعی باشیوه قابل قبولی به وجود می آید.

۱۵- مفهوم نهادهای اجتماعی در چه صورتی معنامی یابند؟ پاسخ: وقتی اجزا لایه ای جهان اجتماعی

رادار ارتباط باهم در نظر بگیریم و روابط بین لایه های اجتماعی را بررسی کنیم.

۱۶- نهادهای اجتماعی مهم هر جامعه را نام ببرید: پاسخ: خانواده، آموزش، سیاست، اقتصاد

۱۷- برای هر کدام از نهادهای اجتماعی مهم جامعه چند نماد نام ببرید: پاسخ: برای خانواده حلقة

ازدواج، سند ازدواج، جهیزیه، دسته گل عروس نماد محسوب می شوند. برای نهاد تعلیم و تربیت (نهاد آموزشی) برنامه

کلاس، دفتر و قلم و امتحانات، نمره، زنگ مدرسه نماد محسوب می شوند. برای نهاد اقتصاد:

پول، استاد بانکی، نمودارهای عرضه و تقاضا و... شاخص ها و متغیرهای اقتصادی نماد محسوب می شوند. برای

نهاد سیاست: پرچم و عکس رهبران و سرو دملی نماد محسوب می شوند.

۱۸- هر کدام از نهادهای اجتماعی مهم جامعه (خانواده، آموزش، اقتصاد و سیاست) برای جهان

اجتماعی که اثرات مهمی خواهد داشت؟ پاسخ: نهاد خانواده: تولید نسل (ایجاد نیروی انسانی)، جامعه پذیری.

نهاد تعلیم و تربیت (آموزشی): جامعه پذیری، آموزش نیروی انسانی. نهاد اقتصاد: تامین نیازهای مادی، رفاه اقتصادی.

نهاد سیاست: حفظ تعادل جهان اجتماعی کل، امنیت، برنامه ریزی و سیاست گذاری

چرانهادهای اجتماعی در جهان های اجتماعی انواع متفاوتی دارند؟ پاسخ: چون نیازهای

هر جهان اجتماعی می تواند بانیازهای دیگر جوامع متفاوت باشد بنابراین نهادهایی هم به وجود می آورند با یکدیگر متفاوت هستند.

۲۰ - پدیده های ذهنی، عینی، خرد و کلان از کلاس درس خود بنویسید؟

بخاری کلاس: عینی خرد

موافقیت تحصیلی: ذهنی کلان

کل کلاس: عینی کلان

۲۱ - مثالی بزنید که نشان دهد پدیده های مربوط به نهادهای خانواده، اقتصادی، سیاسی و آموزش بر یکدیگر تاثیر دارند؟

براساس تصمیم نهاد سیاسی دختر و پسر باید در محضر رسمی خطبه‌ی عقد خود را ثبت کنند تا خانواده تشکیل شود. نهاد خانواده با زاد ولد نیروی انسانی در اختیار نهاد آموزشی قرار می دهد تا با آموزش نیروی انسانی متخصص در اختیار نظام اقتصادی قرار گیرد و نهاد اقتصادی با پرداخت مالیات بودجه‌ی نظام سیاسی را تامین کند و نهاد سیاسی بر فعالیت‌های دیگر نهادها نظارت می کند.

۲۲ - تغییر لایه‌های جهان اجتماعی در زندگی مردم چه تأثیری دارد؟

اگر لایه‌های سطحی فرهنگ تغییر کند روابط اجتماعی، عقاید و ارزش‌ها تغییر چندانی نخواهد داشت ولی اگر لایه‌های بنیادی و عمیق فرهنگ تغییر کنند (حذف شوند یا تبدیل شوند) کل جهان اجتماعی دگرگون می شود.

۲۳ - نماد‌ها چگونه بوجود می آیند و چگونه تغییر می کنند؟

نماد‌ها نشانه‌هایی هستند که پیام‌ها، مفاهیم و معانی را منتقل می کنند. بنابراین اگر شرایط محیطی و اجتماعی جامعه از نظر کمی و کیفی تغییر کنند، نماد‌ها هم تغییر می کنند و اگر این تغییرات ادامه دار باشند، به تدریج ارزش‌های جدیدی بوجود آمده و ارزش‌های قبلی تغییر می کند.

۲۴ - برای هر یک از نهاد‌های جامعه یک پدیده اجتماعی ذهنی و یک پدیده اجتماعی عینی بنویسید؟

آموزشی: عینی: معلم. ذهنی: پیشرفت تحصیلی. ۲. خانواده: عینی: پدر. ذهنی: میانه: ارتباط اجتماعی ذهنی: عشق خانوادگی. ۳. سیاسی: عینی: کلانتری. ذهنی: میانه: سیاست گذاری. ذهنی: امنیت. ۴. اقتصادی: عینی: پول. ذهنی: میانه: عرضه ذهنی: بیت کوین

۲۵ - پدیده‌های اجتماعی را تقسیم بندی کنید؟ ۱. از نظر اندازه و دامنه (خردو کلان) ۲. از نظر عینی و ذهنی (حسی و غیرحسی)

۲۶ - چه برداشتی از مفهوم نماددارید؟ نشانه‌هایی که به کمک آن معنی و مفهومی را منتقل می کنیم نماد می گویند. مثلا

۲۷ - پدیده های اجتماعی را نام ببرید که مربوط به هر یک از نهادهای اصلی جهان اجتماعی باشد.

۱-نهاد خانواده که پدیده هایی مانند ازدواج ، طلاق ، مراسم خواستگاری ، تولد ، سالخوردگی و کودکی مربوط به آن است. ۲-نهاد سیاسی که پدیده های اجتماعی مانند امنیت ، عدالت ، نظم ، برخورداری از قانون ، سیاست گذاری و... مربوط به آن است. ۳-نهاد آموزشی که پدیده های اجتماعی تعلیم و تربیت ، جامعه پذیری ، فرهنگ پذیری ، مدرک تحصیلی ، مدرسه ف دانشگاه ، امتحان ، کارنامه ای تحصیلی و... مربوط به آن می شود. ۴-نهاد اقتصادی که شامل تورم ، عرضه و تقاضا ، مبادله کالا ، بانکداری و.... مربوط به آن می شود.

۲۸ - پدیده های اجتماعی از نظر اندازه و دامنه چگونه تقسیم می شوند؟

مثال بزیند. ۱-پدیده های اجتماعی خرد مانند هنجارها ، کنش های اجتماعی افراد ، گروه های کوچک ۲-پدیده های اجتماعی کلان که پدیده های بزرگ و وسیع را بررسی می کند مانند آرمان ها ، عقاید و فرهنگ ، سازمان ها ، ملت ، نظام اجتماعی کل ۳-پدیده هایی با دامنه ای متوسط که بین دو بخش قبلی قرار می گیرد مانند نظام های اجتماعی کوچک مانند خانواده

۳۱ - پدیده های اجتماعی از نظر هویت به چند دسته تقسیم می شوند؟

۱-عینی که محسوس و قابل دریافت حسی است مانند جنگ ، تصادف ، معماری ، لباس پوشیدن ، هدیه دادن و ... ۲-پدیده های ذهنی که بیشتر جنبه ای نامحسوس و درونی دارد مانند قانون ، عقاید ، آرمان ها ، ارزش ها ، فرهنگ و... (البته برخی از پدیده های اجتماعی بین این دو هستند یعنی هم جنبه های ذهنی و هم عینی دارند مانند اینترنت ، فرهنگ ، قوانین رقابت ، فناوری ، مدد و صلح) (فرهنگ به دلیل میانه دهنی و عینی قراردارد که بسیاری از مصادیق آن مانندشیوه های معماری، پوشش و تغذیه و... مستقیما قابل رویت هستند و برخی مانند ارزش ها و عقاید و آرمان ها قابل دریافت عینی نیستند و کاملا دهنی هستند).

۳۲ - لایه های جهان اجتماعی به چند بخش تقسیم می شوند برای هر یک مثال بزیند.

۱-لایه های عمیق و بنیادی جهان اجتماعی: لایه هایی هستند که در سطح کل جهان اجتماعی تأثیرگذار هستند و تأثیرشان بسیار مهم و تعیین کننده است مانند نظام خانواده ، نظام تعیم و تربیت ، اصول دین ۲-لایه های سطحی جهان اجتماعی: لایه هایی هستند که نقش حیاتی و اساسی ندارند و امکان تغییر بیشتری دارند و در صورت تغییر یا حذف آنان تغییر عمده ای در جامعه به وجود نمی آید مانند آداب ازدواج ، مراسم به خاک سپاری مردگان ، لهجه ها و آداب محلی ، بازی های گروهی ، مراسم جشن تولد و ...

۳۳ - چند نماد که در چند دهه ای اخیر در جامعه ای ایران بوجود آمده است را بنویسید.

نمادهای گفتاری و نوشتاری مانند گیرداده ، کیلیک کرده ، سه شده ، تابلو شده ، قرمیت ، پاچه خواری ، اشاره ای انگشت شصت، لا یک،

خلاصه درس ۵:

جهان های اجتماعی واحد نیستند، متنوعند. چون آگاهی ها و کنش ها متفاوت اند.

جهان اجتماعی جمع جامعه و فرهنگ است، بنابراین طبیعتاً تنوع دارند.

جهان های اجتماعی برهم اثر می گذارند و با تباط دارند ولی در طول هم نیستند و از مسیر گریزناپذیر حرکت نمی کنند.

انسان ها در دهه ای اخیر انتقال نسایا قیام نیستند بلکه فعال اند. با اراده آن تغییر ایجاد می کنند.

تغییرات سطحی جهان اجتماعی: تغییر در لایه های سطحی و درون یک جامعه (هنگارها و نمادها) هویت جهان اجتماعی حفظ می شود.

تغییرات عمیق جهان اجتماعی: تغییر در لایه های عمیق که هویت جهان اجتماعی را دگرگون می کند (تغییر در آرمان و اعتقادات و ارزش های اصلی) (مثلاً: تبدیل ایران باستان به ایران اسلامی)

الگوی حرکت و پیشرفت تک خطی (جهان های در طول هم): همه جهان های اجتماعی شبیه یکدیگرند و مسیر یکسانی را طی خواهند کرد. عقب مانده ها باید الگوی پیشرفتنه را در پیش بگیرند.

جهان های در عرض هم: جهان های اجتماعی متنوع اند و هر جهان اجتماعی ارزش ها و فرهنگ متناسب با خود را دارند و مسیرهای متفاوتی را طی می کنند.

در دیدگاه جهان های در عرض هم، جهان اجتماعی باید گرچه جهان ها ارتباط فعال دارد و از تجارت آنها استفاده می کنند بدون اینکه هویت خود را از دست بدهد. تجارت دیگران را بومی سازی می کند. (متناسب با شرایط خود تغییر میدهد.)

سوالات درس ۵

۱- چرا جهان های اجتماعی انسان ها یکسان نیستند و متنوعند؟ پاسخ: چون آگاهی، نیازها و اراده انسان ها

متفاوت است، ارزش ها، عقاید و فرهنگ های متفاوت به وجود می آید و چون فرهنگ ها متفاوت هستند جهان های اجتماعی هم متفاوت خواهند بود.

۲- جهان اجتماعی مثال بزنید که مبتنی بر تبعیض نژادی باشد؟ پاسخ: در گذشته در کشور آفریقای جنوبی

جهان اجتماعی برقرار بود که به آپارتاید می گفتند و در آن بین ساها و سفیدپوستان بسیار تبعیض وجود داشت. ۴ میلیون سفیدپوست از تمامی امکانات شغلی برتر و منافع مادی جامعه برخوردار بودند و ۲۰ میلیون سیاه پوست کارگرو از طبقات پایین جامعه محسوب می شدند. حتی پارک ها و سینماها به ورت ناعادلانه بین آنها تقسیم شده بود.

نمونه دیگر تبعیض نژادی در دوران جاهلیت پیش از اسلام در جامعه عرب نشین وجود داشت که قبیله هایی ثروتمند و حاکم و بقیه طوایف و مردم تحت ستم و سلطه طبقه حاکم ثروت مند بودند.

۳- تفاوت های میان جهان های اجتماعی برچه نوع تفاوت و تغییراتی است؟ پاسخ: در جهان های

اجتماعی برخی از تغییرات به وجود می آید. گاهی تغییرات در لایه های سطحی جامعه (هنگارها، نمادها و مدها) به وجود می آید مثلاً در رابطه با قوانین اجرایی، تغییرات زبانی و لهجه، فعالیت های اقتصادی و آموزشی ولی گاهی تغییرات در لایه های عمیق و بنیادین جهان اجتماعی (عقاید، ارزش ها) به وجود می آید. اگر لایه های عمیق و محوری جهان اجتماعی تغییر کند جهان اجتماعی، جهان دیگری خواهد شد.

۴- چند نمونه تاریخی از تغییرات جهان اجتماعی در نوع عمیق و نوع سطحی آن بنویسید. پاسخ:

مثلاً وقتی ارزش ها و عقاید بت پرستی در دوران جاهلیت عرب به توحید و عبادت پروردگاری گذاشت جهان اجتماعی جدید اسلامی شکل گرفت. یعنی به صورت بنیادین جهان اجتماعی قبلی دگرگون شد و جهان اجتماعی جدیدی به وجود آمد. در لایه های سطحی به صورت مکرر و پیوسته تغییراتی به وجود می آید. نمونه آشکار آن

تغییر نظام آموزشی است که هم اکنون دانش آموزان جدید آن را پایه دهم می نامندیا رشد اقتصادی

، تولید کل، قیمت ها و... دریک جامعه هر سال نسبت به سال های دیگر افزایش یا کاهش می یابد و...

۵- آیا جهان های اجتماعی، تاریخ (سرنوشت و سرگذشت) یکسانی دارد؟ پاسخ: خیر، گذشته

، اهداف، نیازها، سطح آگاهی و میزان اراده جوامع با یکدیگر متفاوت است.

۶- نگاه تک خطی به تاریخ بشر چگونه است؟ پاسخ: همه جوامع از راهی که طی می کنند شبیه

یکدیگرند. همانطور که موجود زنده مراحل یکسانی را در رشد خود طی می کند و دوران

تولد، طفولیت، کودکی، نوجوانی... پیری را طی می کند، جوامع نیز دوران تولد، کودکی تا پیری را در بال می کنند

و همه یک مسیر را می گذرانند. همه جوامع در یک خط هستند فقط برخی جلوترند و برخی عقب تر. جوامع عقب

تر باید از الگوهای جوامع جلوتر استفاده کنند تا از وضعیت کنونی خود جلوتر روند. (دیدگاه عده ای از جامعه

شناسان)

۷- نگاه مردم شناسان به تفاوت های جهان های اجتماعی چگونه است؟ پاسخ: برخی از جمله عده ای

از مردم شناسان معتقدند که هر جهان اجتماعی فرهنگ و تمدن مناسب خود را به وجود می آورد و بر اساس آرمان ها

وارزش های خود دچار تحولات می شوند. برخی از فرهنگ ها مانند گارتنرند و برخی پس از مدتی ازین می

روند. هر جهان اجتماعی مسیر و راهی مخصوص خود را طی می کند مثلا جهان اجتماعی غرب، جهان اجتماعی

اسلام، جهان اجتماعی چین، جهان اجتماعی هند و...

۸- نظریه استعمار با نظریه سیر تک خطی جوامع چه ارتباطی دارد؟ پاسخ: کشورهای استعمار گرنظریه

سیر تک خطی جوامع را مطرح می کنند تا مردم این کشورها به فکر ایجاد و انتخاب مسیری متفاوت در آینده

خود نباشند و همچنان از آنها الگو بگیرند و ادامه دهند آنها باشند و تحت سلطه جوامع استعمار گرباقی بمانند.

۹- چگونه به تنوع جهان های اجتماعی پی می برد؟ هنگامی که جوامع مختلف در نقاط گوناگون جهان را با فرهنگ ها،

ارزش ها، عقاید و هنجار های متفاوت مشاهده می کنیم.

۱۰- جهان اجتماعی ما با جهان اجتماعی گذشگان در چه زمینه هایی متفاوت است؟ در ارزش ها، باورها، هنجارها

نمادها، شناخت و اراده و کنش های اجتماعی متفاوت است.

۱۱- جهان اجتماعی چگونه استوار می شود؟ از طریق کشگران فعل و تاثیرگذار که از طریق اراده برای انسان ها معرفت به

وجود می آورند و معرفت خلاقانه از طریق آموزش و تربیت، انتقال می دهند.

۱۲- ارزش های جهان اجتماعی اسلام را با ارزش های جامعه گروه ترویریستی داعش مقایسه کنید؟ جهان اسلام بر

مبانی عدالت، تقویت برادری و برابری ولی گروه ترویریستی حق حیات برای مخالفان قائل نیستند و دارای اندیشه های خودخواهانه

، شیطانی، اساطیری و قوم مدارانه است.

۱۳- تهاجم فرهنگی به دنبال کدامیک از تغیرات جهان اجتماعی است؟ تهاجم فرهنگی به دنبال ایجاد تغییر در لایه های عمیق یک جهان اجتماعی است و تلاش می کند عناصر ثابت و محوری یک فرهنگ را تبدیل و تغییر دهد و هویت اصلی فرهنگ را نشانه می گیرد.

۱۴- جهان اجتماعی مدرنیته با جهان اجتماعی سنتی چه تفاوت هایی دارد؟ جوامع مدرنیته در لایه های سطحی به شدت به دنبال مد گرایی است و شیوه های معماری و پوشش و سایر جلوه های سبک زندگی‌شان با زندگی سنتی متفاوت است و لایه های عمیق و بنیادین این دو متفاوت است. مدرنیته به دنبال دنیا گرایی، جهانی شدن بوده است و جهان سنتی ارزش های معنوی را دنبال می کند.

۱۵- جهان اجتماعی مسیحیت در چه سطحی با یکدیگر تفاوت دارد. نمونه ذکر کنید؟ در لایه های سطحی مانند زبان و ادبیات، هنر، تغذیه، سرود ملی و نژاد با یکدیگر تفاوت دارند.

۱۶- چرا جهان اجتماعی باشکل های مختلف و فرهنگ های متفاوت وجود دارد؟ چون اراده و خواست انسان ها با یکدیگر متفاوت است و ارزش ها و فرهنگ متفاوتی شکل می گیرد و شناخت انسان ها (معرفت) متفاوت می شود.

۱۷- جهان اجتماعی چگونه شکل می گیرد؟ از طریق فرهنگ شیوه ای ارتباط شکل می گیرد و با کنش گری فعال انتقال میابد و جهان اجتماعی شکل می گیرد.

۱۸- جهان اجتماعی ممکن است دچار چه نوع تغییراتی شوند؟ ۱. تغییرات سطحی که درون جهان اجتماعی در غالب هنجار ها و نماد ها و جنبه های ظاهری فرهنگ مانند: پوشش مسکن تغذیه و... به وجود می آید. ۲. تغییرات عمیقی که در آرمان عقاید و ارزش ها به وجود می آید و موجب می شود جهان اجتماعی را به جهان دیگر تبدیل کند. مثلا: تغییری که در فرهنگ باستانی ایران انجام شد و ایران را اسلامی کرد.

۱۹- چه نوع معانی محوری برای جهان اسلام می توان تصور کرد؟ ۱. توحید. ۲. نبوت. ۳. معاد

۲۰- چه نوع معنایی می توان برای جهان جاهلی برشمرد؟ ۱. شرک. ۲. بت پرستی. ۳. نگاه نژادی و قیله ای و اصالت خون و نصب و تعصبات قومی

۲۱- جهان اجتماعی انسانی را با جهان اجتماعی حیوان ها چه تفاوتی دارد؟ فعالیت های جمعی حیوانات غریزی، غیر ارادی، ثابت و یکنواخت است ولی حرکت های اجتماعی انسان ها آگاهانه و ارادی است و زمان به زمان تغییر می کند.

۲۲- چرا انسان از نظرزیستی تقریباً شبیه به همدیگر هستند و لی از نظر اجتماعی متفاوت اند؟ چون انسان ها از نظر زیستی تابع جهان طبیعی هستند (که ثابت است) ولی از نظر اجتماعی اراده و معانی انسان ها متفاوت است.

۲۳-سبب پیدایش جهان های مختلف اجتماعی چیست؟ آگاهی و فرهنگ انسان ها که از طریق آموزش و تربیت منتقل می شوند متنوع است و انسان ها منفعل و بی اختیار نیستند.

۲۴- جوامع غربی از نظریه‌ی تک خطی چه سوء استفاده‌ای می‌کنند؟ چون تمامی جوامع باید مسیری همچون جوامع غربی را طی کنند با این تلقین آن ها از خلاقیت و تغییرات اجتماعی بومی باز می‌دارند.

۲۵- نمونه هایی از جهان های اجتماعی در عرض هم در ایران مثال بزنید.

تپه‌ی سیلک کاشان ، شهر سوخته‌ی سیستان ، تپه‌ی مارلیک و حسنلو هر یک مستقل از دیگری به شکوفایی رسیده‌اند .

۲۶- جوامع غرب زده چه سرنوشتی خواهند داشت ؟ چرا ؟ فرهنگ‌شان به نابودی می‌رسد و از پویایی باز می‌ماند . چون تقلید کورکرانه و بدون انتخاب و گزینش از ارزش‌ها و هنجارهای غرب دارد.

۲۷- جهان اجتماعی کمونیستی و جهان اجتماعی لیبرالیسم را مقایسه کنید. هردو در اندیشه‌های سکولاریسم مشترک‌اند ولی در شیوه‌ی حکومت داری و استفاده از ابزار تولید و مالکیت متفاوت‌اند . اباشت ثروت ، مالکیت خصوصی و منفعت شخصی از ویژگی‌های لیبرالیسم است و تمایل به جامعه‌ی مساوات گرا ، کنترل دولتی و مالکیت عمومی از ویژگی‌های کمونیسم است.(در عقاید بنیادین مشترک‌اند ولی در لایه‌های سطحی متفاوت هستند.)

۲۸- چه دیدگاه هایی نسبت به رشد جوامع وجود دارد ؟ ۱. جهان های اجتماعی در طول هم با نگاه تک خطی ۲. جهان های اجتماعی در عرض هم

۲۹- برای جوامع در عرض هم مثال بزنید؟ جوامع اسلامی - غربی - چین و هند هریک سابقه‌ی تمدن دارند ولی فرهنگ آن ها از یکدیگر جداست با وجود ارتباطی که با یکدیگر دارند مستقل از یکدیگرند.

۳۰- طبق نظریه‌ی تک خطی جوامع ، جوامع چگونه تکامل می‌یابند؟ طبق این نظریه همه‌ی جوامع در مسیر مشابه و واحدی حرکت می‌کنند ، فقط ممکن است برخی پیشرفت‌هه تر و برخی عقب مانده تر باشند. فقط یک الگوس واحد وجود دارد که همه‌ی ناگزیر هستند آن را طی کنند

۳۱- جهان اجتماعی و فرهنگ مدرسه‌ی شما چه ارتباطی با یکدیگر دارند ؟ فرهنگ و شیوه‌ی ارتباط ما ، نمادها و پیام‌های ما را به وجود می‌آورد و ما به کمک آن جامعه‌ای به نام مدرسه را به وجود می‌آوریم. اگر ارتباط و زندگی مشترک نداشته باشیم جامعه‌یمان هم به وجود نمی‌آید.

۳۲- مصادیق فرهنگ شهر شما با فرهنگ دیگر شهرها چه تفاوت های دارد ؟ نوع لباس و پوشش محلی ، غذا های محلی ، بازی‌های محلی ، آداب و رسوم جشن های مردم شهرستان ما نشان می‌دهد که مصادیق فرهنگ ما با شهرهای دیگر فرق دارد.

۳۳- ویژگی فرهنگی که شهر شما را از دیگر شهرها متفاوت نشان می‌دهد چیست؟ آثار باستانی ، پوشش محلی ، لهجه‌ی مخصوص ، صنایع دستی ، عزاداری مخصوص ، بازارهای گروهی و محلی

۳۴- آیا خانواده‌ی شما فرهنگ مخصوص به خود دارد ؟ چگونه ؟ بله خانواده‌ی من ارزش‌های مشترکی دارد از جمله سعادتمدی همگانی ، عاقبت به خیر شدن دسته جمعی ، صفا و صمیمیت که با هنجارهایی مثل کمک کردن ، تقسیم وظایف

، درود فرستادن به یکدیگر در شبانه روز ، ممنوعیت اخم ، وفور لبخند ، استفاده از رنگ روشن و پوشش زیبا به دست می آید و قالب مخصوصی برای فرهنگ خانواده‌ی ما به وجود آمده است.

خلاصه درس ۶

جهان اجتماعی پس از تشکیل پیامدهای الزامی موقعیت‌های فرصت ساز یامحدود کننده ایجاد می‌کند. —

هر جامعه بنابر سطح آگاهی خود ، به اعضاء فرصت‌هایی می‌دهد و محدودیت‌هایی ایجاد می‌کند. هیچ جامعه‌ی بدون محدودیت نیست. فرصت‌ها و محدودیت‌ها دور روی یک سکه‌اند.

شیوه زندگی انسان و جهان اجتماعی او متناسب با نیازها، اراده و سطح آگاهی اش تغییر می‌کند. (فرصت‌ها و محدودیت‌های جوامع متفاوتند). با تولد عضو جهان اجتماعی می‌شویم که قبل ازما توسط گذشتگان ایجاد شده ولی دربرابر این جهان منفعل نیستیم و بالاراده و آگاهی آن را گسترش یا تغییر می‌دهیم. (البته گاهی جهان اجتماعی نسبت به این تغییر مقاومت می‌کند).

جهان اجتماعی تا زمانی پابرجاست که مشارکت اجتماعی وجود دارد. —

هر جهان اجتماعی عقاید و ارزش‌ها و فرصت‌یا محدودیت‌های خاص خوددارد که براساس آن می‌توان به ارزیابی آنها پرداخت.

برخی استعدادهای معنوی را نادیده می‌گیرند (فرصت نمی‌دهند). برخی نیازهای مادی و دنیوی را نادیده می‌گیرند. —

فرصت‌ها شکلی از حقوق هستند و محدودیت‌ها شکلی تکلیف و وظیفه —

فرهنگ سکولار (جهان متعدد): ۱- عقاید و ارزش‌ها فقط مربوط به این جهان مادی اند ۲- همه ظرفیت‌های انسان در خدمت دنیا به کار گرفته می‌شود. ۳- معنویت فراموش می‌شود. جهان معنوی توحیدی: اعتقاد به خدای واحد . جهان معنوی اساطیری: اعتقاد به خداوندگاران وقدرت‌های فوق طبیعی (انحراف از توحید)

ویژگی‌های جهان متعدد: رویکرد دنیوی و این جهانی: نگاه به جهان فقط جهان مادی —

فقط جهان حسی برای تسلط بر طبیعت (جهان مادی) —

عقلانیت در جهان متعدد از نظر ویر: عقلانیت مدرن (عقلانیت ابزاری): بر مبنای عقل جزیی، حسی و تجربی (طبیعت گرا) —

توجه به وسیله بدون توجه به اهداف. عقلانیت ذاتی (عقلانیت ارزشی) : بر مبنای آرمان‌های اجتماعی (معنویت گرا) —

مانند معیارهای زیباشناختی، وفاداری، همدردی، دوستی، اخلاق و... عقلانیت ذاتی شکل دهنده اهداف زندگی است. —

با زوال عقلانیت ذاتی داوری ارزشی ناممکن می‌شود. گسترش عقلانیت ابزاری و زوال عقلانیت ذاتی، طرد عناصر معنوی —

ومقدس (تقدس زدایی)، صرفاً به عناصری توجه می‌شود که در اختیار و کنترل بشرند. قفس آهنین: اسیر دست ساخته خودشدن. عقلانیت ابزاری بدون عقلانیت ذاتی، به قفس آهنین تبدیل می‌شود. (ایجاد پوچ گرایی)

سوالات درس ۶

۱- آیا جهان اجتماعی صرفاً تابع خواست وارداد است؟ پاسخ: جهان اجتماعی درابتدا جهت

تشکیل خود تابع اراده افراد به وجود آورنده خود است ولی پس از ایجاد جهان اجتماعی صرفاً تابع خواست

واراده افراده نیست و پیامدهای الزامی (فرصت‌ها و محدودیت‌هایی) برای اعضاء خود به وجود می‌آورد.

۲- آیا پیشینیان در ساختن جهان اجتماعی ما تأثیرگذار هستند؟ پاسخ: بله بخشی از جهان اجتماعی

کنونی ما ساخته پیشینیان است و بخش هایی از آن را خودمان می سازیم.

۳- جهان اجتماعی چه پیامدهایی بر زندگی اجتماعی مادرد؟ پاسخ: جهان اجتماعی موقعیت های

جدیدی در قالب فرصت ها و محدودیت ها برای کنش ها و انتخاب های بعدی ما فراهم می کند.

۴- نیازمندی ساختن جهان اجتماعی جدید چیست؟ پاسخ: پیدایش و گسترش آگاهی واردہ ای نوین

۵- تاچه زمانی پیامدهای جهان اجتماعی پابرجاست؟ پاسخ: تازمانی که مشارکت اجتماعی

افراد در جامعه پابرجا باشد.

۶- آیا جهان اجتماعی به پیدایش و گسترش هرنوع آگاهی واردہ ای نوین در جامعه اجازه

بسط و توسعه می دهد؟ پاسخ: خیراً گراین اگاهی های جدید خارج از چارچوب عقاید اصلی آن جهان

اجتماعی باشد اجازه بروز و بسط نمی یابد. مثلا در جامعه دینی اندیشه های ضد دینی و مادی گرایانه ممنوع

هستند.

۷- پیامدهای اجتماعی فرصت سازند یا محدود کنند؟ پاسخ: پیامدهای اجتماعی هم فرصت

هستند و هم محدودیت. فرصت ها و محدودیت ها دور روی سکه هستند یکی از یکدیگر جدایی ندارند. وقتی به

چراغ قرمز راهنمایی و رانندگی بر می خوریم از یک سوم محدودیت است و مارامتو قف می کند ولی از سوی

دیگر به طرف مقابل امکان می دهد تا با آرامش و سلامتی عبور کند و البته بعدا همین برای ما اتفاق

خواهد افتاد پس هر محدودیتی فرصتی در درون خود دارد.

۸- رابطه فرصت ها و محدودیت های اجتماعی را در زبان و ادبیات توضیح دهید: پاسخ: زبان ها

مملو از قواعد و پیچیدگی هایی هستند که یادگیری انها را محدود و سخت می کند ولی همین محدودیت

واجازه ندادن به هر شکل تلفظ کردن و گفتار فرصت انتقال معانی پیچیده و برقراری ارتباط مناسب رابه مامی

دهد.

۹- آیا جهان های اجتماعی به صورت یکسان به انسان ها فرصت و محدودیت می دهند؟

پاسخ: خیر هر جهان اجتماعی بر اساس عقاید و ارزش های خود (ایه های عمیق) افق ها و ظرفیت های

جدیدی برای انسان افرادی ممکن است برخی از توانمندی های بشر را نادیده بگیرند. مثلا جهان

های متجدد توانایی های فکری و روحی بشر که جنبه معنوی، دینی، الهی دارد را نادیده می گیرند و به آنها

اعتقاد ندارند و گاهی آنها را مسخره می کنند و اجازه حضور در جامعه را نمی دهند.

۱۰- نمونه ای از فرصت ها و محدودیت های محیط خانواده خود بنویسید: پاسخ: من

در محیط خانواده خود در برابر پدر و مادر و خواهر و برادرم وظیفه کمک کردن، همراهی، احترام، محبت کردن

و... را دارم و متقابلان تظاهر دارم که آنها نیز همین وظایف را انجام دهنند. محدودیت هایی که برای اطراف اینمان

۱۱- جهان های اجتماعی معنوی و جهان های اجتماعی غیرمعنوی را از نظر فرصت ها

ومحدودیت های اجتماعی مقایسه کنید؟ پاسخ: جهان اجتماعی معنوی برای ارزش های دینی

و معنوی فرصت بروز و گسترش فراهم می کند و ارزش های مادی گرایانه و دنیوی را محدود می

کند. در جوامع مادی غیردینی ارزش های دنیوی و مادی فرصت دارند و ارزش های معنوی محدود شده و به

کناری گذاشته می شوند. مثلاً رعایت حجاب در جامعه اسلامی تشویق می شود ولی در جوامع غیردینی

محدود می شود و افراد نمی توانند با حجاب اسلامی در برابر ازاماً کن حضور یابند.

۱۲- منظور از جهان متجدد چیست؟ پاسخ: جهان اجتماعی که در غرب پس از دوره رنسانس

در حدود ۴۰۰ سال پیش شکل گرفت. (دوره ای که علم گرایی، دنیا گرایی، مصرف گرایی، لذت گرایی

گسترش بسیار یافت و اندیشه های دینی و معنوی کنار گذاشته شد.)

۱۳- جهان متجدد بر اساس اندیشه های ماکس و بردارای چه ویژگی هایی است؟ پاسخ:

۱- رویکردنیوی و این جهانی: یعنی تنها جهان قابل قبول و قابل فهم این جهان مادی و قابل حس است

و جهانی دیگر قابل پذیرش نیست. ۲- گسترش علوم تجربی و فناوری: برای اهداف دنیوی با استفاده از علوم

تجربی و فناوری بر طبیعت مسلط شده و از آسیب های طبیعی پیشگیری می شود. (گسترش عقلانیت ابزاری

هم به آن می گویند). ۳- گسترش کنش های حسابگرانه دنیوی: یعنی کنش ها بیشتر جنبه مادی گرایانه دارد

و جنبه های عاطفی و اخلاقی خود را زدست می دهند. (کنش های معطوف به هدف هم به آن گفته می

شود). ۴- قفس آهنین: یعنی ابعاد مادی زندگی و اهمیت به ابزار برای تسلط بر طبیعت اراده و آزادی حقیقی

انسان را لازم می برد و انسان اسیر دست ساخته های خود می شود. ۵- طرد عناصر معنوی و مقدس

جهان: جهان را صرفاً مادی می داند و پدیده های ماوراء طبیعی و مقدس را کنار می گذارد. ۶- کنار گذاشتن

روش های فراتجربی: در ایجاد علوم فقط روش هایی را علمی می داند که تجربی و قابل اثبات مادی

باشد و دیگر روش ها مانند روش های عقلی و الهی (وحیانی) را قبول ندارد و آنها را غیر علمی می داند. (به این

مورد زوال عقلانیت ذاتی هم گفته می شود).

۱۲- چگونه می توان جهانی جدید ساخت و آن را بسط داد؟ هر گاه فعالانه به کنش پردازیم و آگاهانه و با اراده معرفت

را گسترش دهیم یعنی بر مبنای عقایدو باور ها، قواعد، مقررات، هنجار ها و نماد را شکل دهیم جهان اجتماعی جدید ایجاد و

گسترش می یابد زیرا پیامدهای آن جهان، با مشارکت اجتماعی بوجود آمده است.

۱۳- چگونه یک جهان اجتماعی تغییر شکل می دهد؟ هر گاه پیامدهای الزامی و قواعد یک جهان اجتماعی تغییر کند،

شکل جهان اجتماعی تغییر می کند.

۱۴- خداوند در خصوص امکان تغییر شکل جهان اجتماعی چه می فرمایند؟

خداؤند حال قومی را تغییر نمی دهد تا آن که خود حال خود را تغییر دهند.

۱۵-اعتباراتی اجتماعی مثال بزنید که فرصت ساز باشند؟ چرا غریب راهنمایی و رانندگی به ظاهر محدودیتی است که موجب فرصت عبور سالم را به افراد را می دهد.

۱۶-در جهان متعدد ماکس و بر کدام عقلانیت رو به افول و کدام عقلانیت رو به افزایش است. چرا؟

از آن جا که جهان متعدد بر مبنای حس و تجربه بنا شده است عقلانیت ابزاری در آن از مفاهیم کلیدی به حساب می آید ولی عقلانیت ما فوق حسی شناخته شده نیست و روبه زوال می رود.

۱۷- نمونه ای از قفس آهنین ماکس و بر در فضای اطراف خود بنویسید. فناوری های ارتباطی جدید برخلاف گسترش ارتباطات و سهولت آن موجب ایجاد اعتیاد و اتلاف وقت برخی از افراد می شود.

۱۸- حجاب فرصت است یا محدودیت؟ چون از طریق آن می توان سلامتی جسم و روان را در جامعه‌ی آلوده‌ی کنونی حفظ کرد فرصت محسوب می شود.

۱۹- کدام یک از ویژگی های جهان متعدد فرصت (ثبت) و کدام یک محدودیت (منفی) است؟ توسعه‌ی عقلانیت ابزاری و غلبه کنش های عقلانی معطوف به هدف فرصت ساز و ثبت اند ، ولی رویکرد این جهانی ، قفس آهنین و زوال عقلانیت ذاتی محدودیت اند و طرد عناصر مقدس اگر به معنای اگر به معنای کنار گذاشتن خرافات باشد ثبت است و اگر به معنای کنار گذاشتن عناصر فوق طبیعی جهان و مقدسات باشد ، محدودیت است .

۲۰-جهان اجتماعی با پیامدها و الزام‌ها چه رابطه‌ای دارد؟ جهان اجتماعی در آغاز با اراده و اعتبار انسان‌ها شکل می گیرد ، ولی پس از تشکیل پیامدهای الزامی برای ما به دنبال دارد. مثلاً گروه دوستی را خودمان تشکیل می دهیم ولی پس از تشکیل باید معرفت و مردانگی گروه دوستی را رعایت کنیم

۲۱-چگونه ممکن است جهان اجتماعی دچار تغییر اجتماعی شود؟ زمانی که پیامدهای الزامی تغییر کند جهان اجتماعی نیز تغییر می کند مثلاً در کشور تونس الزام اطاعت از حکومت تونس تغییر کرد ، نتیجه‌ی آن تغییر روابط اجتماعی و سیاسی جامعه شد.

ارزش‌ها، راهنمای کنش‌های اجتماعی اند. وقتی به ارزش‌ها عمل کنند، ارزش‌ها به واقعیت تبدیل می شوند.

آرمان اجتماعی: به مجموعه اهداف و ارزش‌های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آن هستند. (تصور مطلوب اعضاء از وضعیت فرهنگ، سیاست، اقتصاد، خانواده و...)

تلashی در معرفت

قلمرو آرمانی فرهنگ و جهان اجتماعی: ارزش هایی که مردم از آنها جانب داری می کنند و رعایت آنها را لازم می دانند ولی در عمل ممکن است برخی از آنها نادیده گرفته شوند. (مانند اخلاص عمل و...)

قلمرو واقعی فرهنگ و جهان اجتماعی: ارزش هایی که مردم به آن عمل می کنند. (احترام به والدین و...)

هدف برنامه ریزان فرهنگی: ورود هرچه بیشتر آرمان ها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی است.

اگر مردم مطابق آرمان های خود عمل کنند فاصله‌ی میان قلمرو واقعی و آرمانی کاهش می یابد.

مهم ترین آرمان ها و ارزش های جهان اسلام: عمل به حق و پرهیز از باطل

عقایدی از جهان اجتماعی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و خرافی باشد باطل است.

عقایدی که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت انسان باشد، حق است.

ارزش های حق: اعتقاد به توحید، وفای به عهد، دفاع از عدالت و... ارزش های باطل: ظلم، شرک، دنیاپرستی، بی عدالتی، تجاوز به حقوق دیگران و... حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی با علم متناسب با همان لایه شناخته می شود. حق و باطل بودن ارزش ها و عقاید کلان درباره انسان و جهان را باید بازار عقل و وحی شناخت نه با روشن های علوم تجربی

جهان اجتماعی که علوم را فقط تجربی می دانند و عقل و وحی را روش معتبر علمی نمی دانند نمی توانند داوری ارزشی کنند. (از حق و باطل بودن ارزش ها سخن بگویند.)

قلمرو پدیده ها در جهان های اجتماعی متفاوت هستند. یعنی یک پدیده ممکن است در یک جهان آرمانی باشد و در جهانی دیگر واقعی (مثلاً امنیت، سیاست و...). دیدگاه جهان های اجتماعی که علم را به دانش تجربی محدود می کنند:

ما فقط می توانیم بودن یانبودن این ارزش ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آنها را بشناسیم و برای داوری ارزشی راهی نداریم.

آگاهی یا جهل، توجه یا عدم توجه مردم، ملاکی برای تشخیص حق یا باطل بودن ارزش، هنجار، کنش یا عقیده ای نیست.

اگر جوامع حق را شناسند و به آن عمل نکنند، از حق گسته و به سوی باطل گام بر می دارند.

حقایق ثابت اندولی گاهی در قلمرو واقعی اند و گاهی در قلمرو آرمانی (درجات اجتماعی متغیرند).

سوالات درس ۷

- ۱- فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی را تعریف کنید. بخشی از فرهنگ که مردم به آن عمل نمی کنند فرهنگ واقعی جامعه است. بخشی از فرهنگ که مردم از آن جانبداری می کنند و رعایت آن را لازم می دانند اما به آن عمل نمی کنند فرهنگ آرمانی است.

۲- ملاک های تشخیص فرهنگ حق از باطل چیست؟

۱- قابل دفاع باشد ۲- مطابق فطرت و وحی باشد. ۳- از عقلانیت برخوردار باشد.

۳- در فرهنگ اسلامی مهم ترین ارزش های اجتماعی کدامند؟ ۱- عمل به حق ۲- پرهیز از باطل

۴- چگونه بخشی از فرهنگ آرمانی خارج از فرهنگ واقعی قرار می گیرد و بخش های داخل یک فرهنگ آرمانی کدامند؟ با مثال تفسیر کنید. بخش هایی از فرهنگ آرمانی توسط مردم رعایت می شود و به آن عمل می کنند که داخل فرهنگ واقعی است مثلاً خون ریزی نکردن و به ناحق خون نریختن که هم در فرهنگ واقعی و هم در فرهنگ آرمانی (یا احترام به والدین و...) اما بخش هایی از فرهنگ فقط آرمانی است و در عمل رعایت نمی شود یعنی خارج از فرهنگ واقعی است مثلاً غیبت نکردن و صرفه جویی و دروغ نگفتن که به صورت فرهنگ آرمانی است ولی در عمل اکثر مردم آن ها را رعایت نمی کنند.

۵- در چه صورتی ارزش ها به واقعیت تبدیل می شوند؟ پاسخ: وقتی مردم مطابق با ارزش ها عمل کنند.

۶- ایا تمام مردم به ارزش ها و آرمان های جامعه پای بند هستند و به آن عمل می کنند؟ پاسخ خیربرخی از مردم ارزش ها را در عمل رعایت نمی کنند. مثلا در عمل به اخلاق اعتقادندارند.

۷- آرمان اجتماعی را تعریف کنید: به مجموعه اهداف و ارزش های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آنها هستند. (تصور مطلوب اعضای یک جهان اجتماعی نسبت به فرهنگ و سیاست و اقتصاد و خانواده و.....)

۸- دو ابزار مهم برای شناخت عقاید در ارزش ها چیست؟ ۱- عقل ۲- وحی

۹- حقیقت را با واقعیت مقایسه کنید. ۱- حقیقت خارج از وجود انسان است ولی واقعیت درون تصور انسان است. ۲- حقیقت پدیده ای ثابت است و تحت تأثیر قرار نمی گیرد ولی واقعیت پدیده ای است که روی داده و تحت تأثیر قرار می گیرد.

۱۰- در چه صورتی جوامع فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی دارند؟ اگر جوامع به حقیقت ایمان نیاورند و بر اساس آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود به حقیقت و کنش هایی که براساس آن سازمان داده اند تغییر دهنده فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی دارد.

۱۱- تعدادی از ارزش های فرهنگ باطل را نام ببرید. قدرت طلبی، شرک، نژادپرستی، ثروت اندوزی، انکار مبدأ الهی، شقاوت، تجاوز به حقوق دیگران، دنیا پرستی، ظلم، بی عدالتی

۱۲- تعدادی از ارزش های فرهنگ حق را نام ببرید. دفاع از عدالت- حمایت ارز مظلومان- توحید- ربویت خداب سبحان نسب به همه مخلوقات - آزادی انسان ها و موانع سعادت.

۱۳- مدیران و برنامه ریزان فرهنگی جامعه از چه طریقی فرهنگ آرمانی را به عرصه‌ی فرهنگ واقعی وارد می‌کنند؟ از طریق تحقیق شرایط امر به معروف و نهی از منکر - استفاده بیشتر از افراد متخصص در عرصه‌ی رسانه‌ها - به مقتضیات زمان و مکان و نحوه‌ی ورود عناصر فرهنگی به جامعه توجه کنند - کمک به جامعه پذیری افراد جامعه

۱۴- کدام بخش از فرهنگ حق و کدام بخش باطل است؟ بخش‌هایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد باطل و بخش‌هایی که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد حق است.

۱۵- نقش مدیران و برنامه ریزان فرهنگی در جامعه چیست؟ تلاش می‌کنند از طریق نهادهای فرهنگی، تعلیم و تربیت لازم را برای ورود فرهنگ آرمانی به عرصه‌ی فرهنگ واقعی فراهم آورند.

۱۶- چرا ماناچار به پذیرش حکمت الهی و وحی در تشخیص حق و باطل هستیم؟ چون عقلانیت ابزاری نسبی و محدود است.

۱۷- کدام جوامع نمی‌توانند از حق یا باطل بودن عقاید و ارزش‌ها سخن بگویند؟ چرا؟ جوامعی که علم را محدود به دانش تجربی و آزمون پذیری می‌دانند و عقل و وحی را به عنوان دو وسیله‌ی معرفت علمی معتبر نمی‌دانند و ارزش‌ها و عقاید اجتماعی را صرفاً پدیده‌های تاریخی می‌دانند که ملاکی برای داوری نسبت به درست و غلط بودن آنها نداریم.

۱۸- چند نمونه از عناصر فرهنگ حق که در اغلب جوامع حضور دارد را نام ببرید: وفای به عهد، راستگویی، پرستش خدا، عدالت خواهی، گذشت، رعایت پوشش، دفاع از مظلوم، احترام به همنوع، کمک به هم نوع،

۱۹- چه تفاوتی بین فرهنگ آرمانی و فرهنگ حق وجود دارد؟ حق یا باطل بودن فرهنگ (عقاید، ارزش‌ها، هنجارها، کنش‌ها) براساس آگاهی یا جهل، علاقه یا بی توجهی مردم جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین نمی‌شود. ولی فرهنگ آرمانی با اعتباردادن و توجه مردم شکل می‌گیرد.

۲۰- دیدگاه فارابی در خصوص مدینه فاضله چیست؟ جامعه‌ای که از فرهنگ حق برخوردار باشد مدینه‌ی فاضله است.

۲۱- عناصری از فرهنگ باطل که در فرهنگ آرمانی واقعی ما وجود دارد را بنویسید: قبیله‌گرایی، تجمل‌گرایی، پارتی بازی، قدرت طلبی، مال‌اندوزی، خودخواهی، برتری طلبی، خودمحوری

۲۲- آیا حقیقت با عدم تایید مردم در جامعه باطل می‌شود؟ خیر! اگر حقیقت به واقعیت در نیاید نشان دهنده‌ی باطل بودن آن نیست. مقبولیت مردم نسبت به یک ارزش به معنای حقیقی بودن آن ارزش نیست.

۲۳- در چه صورتی حقیقت به حوزه فرهنگ واقعی راه پیدا می‌کند؟ در صورتی که جوامع عقاید و ارزش‌های حقیقی را به عرصه‌ی فرهنگ آرمانی درآورند و سپس به انها شکل هنجار و کنش دهنند (حقیقت را به ارزش و عمل درآورند). حقیقت به حوزه

۲۴- چرا حقیقت در قلمرو واقعیت ثابت نیست؟ چون ممکن است حقیقت به صورت عقاید آرمانی و هنجارهای عملی (

فرهنگ واقعی) در نیامده باشد. جامعه ممکن است از حقیقت انحراف داشته باشد و به سوی باطل برود.

۲۵- آیا آرمان‌ها و ارزش‌های مردم ایران با هنجارهایی که به کارمی‌گیرند مطابق و هماهنگ است؟

خیر مردم همواره به آنچه خوب و آرمانی می‌دانند عما نمی‌کنند. ارزش‌های مشترک عملیاتی و اجرا نمی‌شوند. مثلاً اخلاص ارزش مشترک و پسندیده‌ی جامعه است که عمل کردن به آن توسط برخی از مردم ساده لوحی به حساب می‌آید.

۲۶- چگونه شما به عنوان یک دانش‌آموز و شهروند ایرانی می‌توانید آرمان‌های فرهنگی را به عرصه‌ی فرهنگ واقعی وارد کنید. من به عنوان یک دانش‌آموز وقتی چیزی را خوب و آرمانی می‌دانم در عمل و رفتارهایم نشان‌دهم و فاصله‌ی بین حرف و عمل را کم فردی هستم که به نزدیک شدن فرهنگ آرمانی به فرهنگ واقعی جامعه کمک کرده‌ام. اگر آنچه از معلمان و والدینم دریافت می‌کنم را عمل کنم به فرهنگ آرمانی واقعی شده‌ام پرداخته‌ام.

۲۷- اگر علوم اجتماعی محدود به معنای تجربی نباشد چه توانایی‌های پیدا می‌کند؟ می‌تواند در مورد حق یا

باطل بودن فرهنگ‌های مختلف داوری کند

۲۸- اگر در جامعه‌ی محل زندگی شما فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی دچار تغییر شده است آن را توضیح دهید. در گذشته تحصیل دختران جنیه‌ی واقعی نداشته است و تحصیل فقط برای پسران معجاز شمرده می‌شد ولی امروز دختران نیز همانند پسران تحصیل می‌کنند فرهنگی که که آرمانی و درون فرهنگ آرمانی است.

۲۹- چرا ملاک حق و باطل بودن عقاید، ارزش‌ها و کنش‌ها، علاقه‌یا بی‌توجهی مردم جوامع نسبت به آنها نیست؟ علاقه‌یا بی‌توجهی مردم در قلمرو واقعیت است و تغییر پذیر، ولی حقیقت ثابت است و ملاکی برای حقانیت یا باطل بودن ارزش‌های است. انسان نمی‌تواند ملاک حقانیت را وضع کند؛ خدا ملاک حقانیت و ملاک حق است.

۳۰- تلاش نهادهای فرهنگی در خصوص برنامه‌ریزی فرهنگی چگونه است؟ تعلیم و تربیت لازم را برای ورود فرهنگ آرمانی به عرصه‌ی فرهنگ واقعی فراهم می‌کند.

۳۱- ارزش‌های حق و باطل از چه جایگاهی برخوردارند؟ اغلب از ارزش‌های آرمانی تاریخ بشریت بوده‌اند و دو فرهنگ در سطح جهانی به وجود آورده‌اند. (فرهنگ حق و فرهنگ باطل)

۳۲- چرا خرافات را جزو فرهنگ باطل به حساب می‌اوریم؟ چون خرافات از نظر علمی صحیح و قابل دفاع نیست و با فطرت انسان مطابقت ندارد.

۳۳- در محیط زندگی خود ارزش‌های آرمانی مثال بزنید که بیرون فرهنگ واقعی باشند؟ اخلاص عمل، نیکی به همه مخلوقات عالم، شهر ما خانه‌ی ما

۳۴- ملاک حق و باطل بودن شیوه‌ی مدواوی بیماران چیست؟ روش‌های تجربی

۳۵- آیا می‌توان تکنیک‌ها و روش‌های اجرایی را داوری کرد؟ چگونه؟ بله با استفاده از روش‌های علوم تجربی

۳۶- چرا جوامعی که علم را محدود به علوم تجربی می‌دانند نمی‌توانند عقاید و ارزش‌های کلان درباره‌ی انسان و جهان را داوری کنند؟

چون از دو ابزار مهم شناخت عقاید یعنی عقل و وحی استفاده نمی‌کنند و ارزش‌ها و عقاید اجتماعی را پدیده‌های صرفاً تاریخی می‌دانند و صرفاً بودن یا نبودن آن‌ها را می‌شناسند و راهی برای داوری ندارند.

۳۷ ملاک حق یا باطل بودن ارزش‌ها و کنش‌های انسانی را چه چیزی تعیین می‌کند؟ حقیقت و مبدأ الهی

۳۸ ارزش‌هایی مثال بزنید که درستی و حقانیت آن‌ها با نظر آدمیان تغییر نمی‌کنند. عدالت، آزادی، توحید،

سعادت انسان‌ها

۳۹ ارزش‌های باطلی مثال بزنید که با موافقت آدمیان تغییر نمی‌کند و حقانیت نمی‌یابد. نژاد پرستی، قدرت

طلبی، ثروت اندوزی، شرک، انکار مبدأ الهی، برتر دانستن یک قوم

۴۰- چگونه بخشی از فرهنگ آرمانی خارج از فرهنگ واقعی قرار می‌گیرد و بخش‌های داخل یک فرهنگ

آرمانی کدامند؟ با مثال تفسیر کنید. بخش‌هایی از فرهنگ آرمانی توسط مردم رعایت می‌شود و به آن عمل می‌کنند که داخل

فرهنگ واقعی است مثلًا خون ریزی نکردن و به ناحق خون نریختن که هم در فرهنگ واقعی و هم در فرهنگ آرمانی (یا احترام به

والدین و...) اما بخش‌هایی از فرهنگ فقط آرمانی است و در عمل رعایت نمی‌شود یعنی خارج از فرهنگ واقعی است مثلًا غیبت

نکردن و صرفه جویی و دروغ نگفتن که به صورت فرهنگ آرمانی است ولی در عمل اکثر مردم آن‌ها را رعایت نمی‌کنند.

۴۱- حقیقت را با واقعیت مقایسه کنید. ۱- حقیقت خارج از وجود انسان است ولی واقعیت درون تصور انسان است. ۲- حقیقت

پدیده‌ای ثابت است و تحت تأثیر قرار نمی‌گیرد ولی واقعیت پدیده‌ای است که روی داده و تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

۴۲- در چه صورتی جوامع فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی‌دارند؟ اگر جوامع به حقیقت

ایمان نیاورند و بر اساس آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود به حقیقت و کنش‌هایی که براساس آن سازمان داده‌اند تغییر دهند فرهنگ

حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی‌دارد.

خلاصه درس هشتم:

هویت پاسخی برای من کیست، است. وجهه تمایز بخش مانسوبت به دیگران. هویت مولفه‌های فردی و اجتماعی دارد که در وجود فرد به وحدت میرسد. هویت آگاهانه است ولی انسان‌ها همه هویت‌شان را نمی‌شناسند. هویت در عین کثرت مولفه‌ها، واحد است. گاهی لایه‌های وجودی خودمان را نمی‌شناسیم (باید در موقعیت‌های مختلف قرار بگیریم تا بعد مختلف هویتی ما شکل بگیرد). (بهترین و اصلی‌ترین گفتگو، گفتوگوی درونی و تعامل با خود است).

بخشی از هویت مان ثابت است و بخش بزرگی از آن متغیر است که خودمان آنها را می‌سازیم. بخشی فردی و بخشی اجتماعی است. برخی از ویژگی‌ها را به ما نسبت می‌دهند و برخی را خودمان کسب می‌کنیم. هویت فردی دو بخش جسمانی و نفسانی (روانی) دارد. هویت فردی (بادوبخش جسمانی و روانی) با هویت اجتماعی رابطه متقابل دارد. هویت اجتماعی هر فرد

تقوا، عدالت و علم ارزیابی می شوند. درجهان اجتماعی دینی، هویت افراد، براساس ارزش های دینی ارزیابی می شود.
درجهان اجتماعی سرمایه داری، هویت افراد بر مبنای ثروت و توان اقتصادی ارزیابی می شود. درجهان اجتماعی قبیله ای، هویت اجتماعی افراد براساس جایگاه قبیله ای ارزیابی می شود.

نگاه دنیوی جهان متعدد به طبیعت: هر دخل و تصرفی در طبیعت مجاز است برای بهره برداری بیشتر
نگاه جهان معنوی اسلام به طبیعت: طبیعت موجودی زنده و نشانه خداست. انسان در طبیعت خلیفه خداست تا با راده خدا در آن آبادانی انجام دهد. هر جهان اجتماعی با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی سازگار است و به آن امکان رشد می دهد یا ناسازگار است و امکان رشد را ضعیف می کند.

ویژگی های فرهنگی جهان متعدد با ویژگی ای اخلاقی و معنوی سازگار نیست. (مثل رفاه طلبی و تجمل گرایی باقاعدت و تقوا سازگار نیست).

برای شناخت خود از دیگران (والدین، دوستان، مشاوران، روان شناسان، روان کاوان، جامعه شناسان، انسان شناسان، فیلسوفان) کمک می گیریم. در شناخت هویت نظریات متفاوت و امکان خطأ وجود دارد.

سوالات درس هشتم:

۱- هویت چیست؟

به مجموعه ویژگی ها و خصوصیات هر فرد هویت او گفته می شود. وجهه تمایز بخش افراد نسبت به یکدیگر را هویت افراد می نامند.

۲- افراد در موقعیت های مختلف خود را چگونه معرفی می کنند؟

با هوش؛ زرنگ، تنبیل، بی نظم، فهمیده، بی مبالغات، کارمند، سریع، پژوهشک، معلم و...

۳- انواع ویژگی های هویت را نام ببرید.

اکتسابی، انتسابی، ثابت، متغیر، فردی، اجتماعی

۴- هر یک از ویژگی های هویتی، انتسابی، فردی، اجتماعی، ثابت و متغیر را با ذکر مثال توضیح دهید.

ویژگی هایی که در ایجاد آن موثر نبوده ایم پس از آن هم نمی توانیم در آن موثر باشیم، ویژگی های انتسابی اند مانند پسر بودن، دختر بودن، پسردایی، دختر عمه، متولد تهران، سفید پوست، سیاه پوست، زشت بودن، زیبا بودن، آفریقایی تبار، چینی تبار، ایرانی، بزرگ ای، نوجوان، کودک

ویژگی هایی که در ایجاد آن ها موثر هستیم ویژگی های اکتسابی اند ، مانند: پدر ، مادر خوش اخلاق ، مهندس معلم ، کشاورز ، بخشندۀ ، خون گرم ، تبل ، سر به هوا ، امین ، فهمیده ، وراج ، بی نظم ، وقت شناس

ویژگی هایی که شخصی و متعلق به یک فرد است، ویژگی های فردی هستند. مانند: مرد ، زن ، پسر ، بچه ، قdblند ، تپل ، کله پوک ، پزشک ، قصاب ، راست گو ، زبل خان، باشخصیت ، شیرفرهاد

ویژگی هایی که بدون حضور در اجتماع به دست نمی آید ، ویژگی های اجتماعی اند مانند: ایرانی ، روستایی ، شهری ، رئیس جمهور ، فوتبالیست.

ویژگی هایی که قابل تغییر نیستند را ویژگی های ثابت گویند مانند: پسر ، دختر ، زن ، مرد ، ایرانی الاصل ، آمریکایی تبار ، متولد تیرماه ، سیاه پوست

ویژگی هایی که قابلیت تغییر در موقعیت های مختلف را دارند ویژگی های متغیر هستند مانند: دانشجو ، دانش آموز ، زرنگ ، کشاورز ، معلم ، مهربان ، نماینده مجلس ، رئیس جمهور ، تاجر ، معلم

۵- نسبت هویت فرهنگی و هویت اجتماعی را تحلیل کنید.

هویت فرهنگی مامجموعه ای از آرمان ها، ارزش ها، عقاید و باورهایی است که مارالازدیگران متمایزمی سازدهویت اجتماعی ما مجموعه ای از نقش ها، هنگارها و رفتارهای اجتماعی است که مارانیست به دیگران متمایز می سازد. هویت فرهنگی و هویت اجتماعی افراد دور روی شخصیت و هویت ماهستند. هویت اجتماعی ما دربستر هویت فرهنگی مان شکل می گیرد و بروز می کند. مثلا یک پدر ایرانی مسلمان و ظایف و تکالیف نقش با یک پدر آمریکایی مسیحی متفاوت است.

۶- خودتان را از ابعاد مختلف هویتی معرفی کنید.

پسر ، ۱۶ ساله ، شهرضايی زرنگ ، چاق ، قد متوسط ، درس خوان ، شوخ ، خوش اخلاق با مردم ، ایرانی ، نوجوان ، شهری ، پولدار

۷- در چه صورتی هویتی استمرار نخواهد داشت؟

در صورتی که همه ای ابعاد هویت انسان تغییر پیدا کند.

۸- آیا هویت افراد ابعاد تقریباً ثابتی دارد؟

هر فرد با آن که در طول زندگی خود تحولات و تغییرات بسیاری را پشت سر می گذارد می داند همان شخصی است که همه ای آن تغییرات را پذیرفته است مثلاً با وجودی که دوران کودکی و نوجوانی را پشت سر گذاشته ایم می دانیم همان فردی هستیم که الان ۴۰ ساله شده ایم.

۹- چرا هویت همواره ابعاد ثابتی دارد؟

چون با ورود تغییرات و تحولات زندگی ویژگی های ثابت ما تغییر نمی کنند. مثلاً مرد بودن ، پسر حاج حسین بودن ، ایرانی بودن ، متولد ۱۳۴۷ بودن.

۱۰- بخش آگاه (آشکار) و ناآگاه (پنهان) هویت را با ذکر مثال توضیح دهید.

هویت آشکار: بخشی از ویژگی های هویت ما ، که آن را می شناسیم یا دیگران به آن پی می برنند. مثلاً می دانیم که در دروس حفظ کردنی قوی تراز دروس محاسباتی و حل کردنی هستیم.

بخشی از هویت و ویژگی هایمان که از آن ها بی اطلاع هستیم هویت پنهان و ناشناخته ماست. مثلاً تا امروز نمی دانستم که سریع ترین دونده ای کلاسم ولی با شرکت در مسابقه ای جمعی به این نکته پی بردم. شاید اگر در مسابقه شرکت نمی کردم هرگز به این موضوع پی نمی بردم.

۱۱- مادر کدام بخش از ویژگی های هویتی مان نقشی نداریم؟ ویژگی هایی که مربوط به مکان و زمان تولد است. ویژگی های جنسیتی (زن بودن، مرد بودن)

۱۲- مثالی بزنید که نشان دهد برخی ازویژگی های هویتی ما تغییر می کند؟ برخی ازویژگی های اجتماعی که مربوط به جایگاه و موقعیت اجتماعی است مانند هویت شغلی. برخی ازویژگی ها که مربوط به سن افراد است مثلاً کودکی، نوجوانی، جوانی و...

۱۳- ما درباره ای ویژگی هایمان که از وجودشان آگاه (واقف) نیستیم چگونه عمل می کنیم؟

تامل می کنیم (فکر می کنیم) و گاهی از دیگران برای شناخت بهتر از خودمان کمک می گیریم و درباره ای نقاط قوت و ضعفمان آگاه می شویم. مثلاً نزد مشاوره ، روان کاو ، جامعه شناس ، پزشک ، روان شناس می رویم.

۱۴- جامعه شناسان و انسان شناسان درباره ای کدام ابعاد انسان بحث می کنند؟

درباره ای ابعاد اجتماعی و فرهنگی هویت انسان ها.

۱۵- وجود نظریات مختلف درباره هویت افراد نشان گر چیست؟

در شناخت هویتی خود و دیگران دچار خطأ و اشتباه شده ایم.

۱۶- پیامبران و اولیای الهی درباره ای کدام ابعاد هویتی انسان ها سخن گفته اند؟

ابعاد الهی ، فردی و اجتماعی انسان ها و غفلت و فراموشی از هویت حقیقی انسان ها

۱۷- مطالبی بیان کنید که نشان دهنده ای نظریات پیامبران الهی ، فیلسفه ای ، روان شناسان ، انسان شناسان و جامعه شناسان درباره ای غفلت و فراموشی انسان ها از هویت واقعی شان باشد.

نظر جامعه شناسان: غفلت از هویت ملی می تواند باعث ترزل نظام اجتماعی شود. هویت اجتماعی انسانی به نسل دیگر منتقل می شود در عصر حاضر این انتقال با مشکل روبه رو است.

نظر انسان شناسان: هویت فرهنگی کلید فهم نظام اجتماعی است و غفلت از هویت فرهنگی تهدیدی جدی برای جامعه است. هویت سردرگم و بحران زده نسبت به جامعه تعهدی ندارد.

نظر پیامبران: مردم خوابند وقتی می میرند بیدار می شوند (حضرت محمد صل الله علیه و آله)

حضرت امام حسین-علیه السلام- در دعای عرفه: کسی که تو را یافت چه چیزی را گم کرد و کسی که تو را گم کرد چه چیزی را یافت.

انسان ظرفیت زیادی دارد و انسان می تواند خلیفه‌ی الهی در زمین باشد. باید با استفاده از تعلیمات الهی فطرت و سرشت خداشناسی را تقویت کرد، تابه خدارسید.

نظر روان شناسان: فراموشی توانایی‌ها و شناخت انسان‌ها را کاهش می دهد و موجب بیگانگی از خود می شود. داشتن هویت موجب احساس ثبات درونی می شود.

نظر فیلسوفان: فراموشی و یکتواختی موجب بیگانگی از خود و بیگانگی از جامعه می شود به نحوی که فرد هویت جمعی و جایگاه اجتماعی خود را گم می کند. هرچه اعتباریات فردافزایش یابد خودشناسی و خداشناسی فردافزایش می یابد.

۱۸- در مراسم خواستگاری خانواده‌ی دختر و پسر در پی شناخت چه مواردی هستند؟

شناخت شغل - موقعیت خانوادگی ، ویژگی‌های فردی (جسمانی، ظاهری و اخلاقی، روانی) یکدیگر هستند.

۱۹- انواع هویت فردی را با مثال توضیح دهید.

هویت فردی جسمانی که شامل مواردی از قبیل وزن ، قد ، گروه خونی ، سال تولد ، رنگ چشم ، رنگ مو ، تیپ و هیکل زنگ بدن ، نوع مو می شود.

هویت فردی غیرجسمانی که شامل صفات اخلاقی و روانی به طور کلی نفس آدمی است مانند: پشت کار ، دل گرمی ، اخلاص ، ایمان ، شاکر بودن ، تقوی ، بی دینی ، مهربانی ، ترش رویی و عبوس ، خیالاتی ، عصبی ، افسرده ، مجذون ، عابد ، پرهیز کار ، سخاوتمند.

۲۰- منظور از هویت اجتماعی چیست؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

شناخت و هویتی که با حضور دیگران شکل می گیرد و جامعه قواعد آن را تعریف می کند. صفاتی که ریشه در جامعه و فرهنگ دارد و در جهان اجتماعی شکل می گیرد (هویتی که نشان دهنده نقش‌ها، هنجارها، و ظایف و تکالیف اجتماعی و رفتارهای اجتماعی است). مثلاً پدرخانواده ، دختر ارشد خانواده ، پسر کوچک خانواده ، مادربزرگ ، زن عمو ، دایی ، عمه

۲۱- چند نقش خانوادگی خود را نام برد و برای هر یک وظایف (تکالیف) و حقوقی بنویسید.

فرزند ، دختر خانواده ، پسر خانواده ، برادر ، خواهر تکالیف : کمک به والدین ، کمک به خواهر و برادران ، احترام به گذاشتن اطاعت کردن ، همدلی با اعضای خانواده ، حقوق نقش : تامین هزینه های زندگی توسط والدین ، تربیت صحیح ، نام نیکو داشتن ، مورد مشورت قرار گرفتن.

۲۲- ابعاد متمایز هویت انسان را نام ببرید: ابعاد جسمانی (بدن). ابعاد نفسانی (روانی، اخلاقی). ابعاد اجتماعی (نقشهایی که ایمامی کنیم و گروه هایی که عضوهستیم).

۲۳- آیا بخش های فردی و اجتماعی هویت با یکدیگر ارتباط دارند و بر هم اثر می گذارند؟

بله هر یک از این دو بر یکدیگر اثر می گذارند. جامعه در برابر ویژگی های فردی ما واکنش نشان می دهد و آن را تایید یا رد می کند. هویت فردی افراد هم در جامعه در روابط اجتماعی مردم تاثیرگذار است.

۲۴- بین ویژگی های جسمانی افراد و خصوصیات روانی افراد چه رابطه ای وجود دارد؟ در این رابطه مثال بزنید.

بین ویژگی های جسمانی و ویژگی های روانی رابطه ای متقابل وجود دارد و هر یک بر دیگران اثر می گذارد. بسیاری از بیماری های جسمانی سلامت روانی انسان را به خطر می اندازد مثلاً زیادی غده ای تیروئید موجب عصبانی شدن انسان و کم کاری غه تیروئید موجب تبلی فرد می شود و یا اضطراب ها ریشه در عوامل جسمانی دارند. همچنین با تقویت روحیه ای روانی می توان برخی بیماری ها را کاهش داد.

۲۵- تاثیر متقابل جهان اجتماعی و طبیعت (بدن انسان) را با ذکر مثال توضیح دهید.

محیط طبیعی و جغرافیایی بر مناسبات و روابط اجتماعی اثر می گذارد. شرایط طبیعی و خصوصیات بدنی انسان فرهنگ های مختلفی را شکل می دهد مثلاً آب و هوای مرطوب و گرم جنوب کشور در هنر موسیقی ، شیوه ای زندگی ، معماری ، شیوه ای غذا پختن و فعالیت های اقتصادی مردم اثر گذاشته است.

فعالیت ها و کنش های اجتماعی انسان ها هم موجب بهبود محیط زیست یا نابودی آن می شود مثلاً با فعالیت های کارخانه آب و هوا آلوده می شود.

۲۶- تاثیر متقابل جهان اجتماعی و ویژگی های انسانی و روانی افراد جامعه را تحلیل کنید.

این دو با یکدیگر تعامل و تاثیر متقابل دارند. خصوصیات روحی روانی افراد مسیر زندگی اجتماعی و تحولات فرهنگی تاریخی انسان را دگرگون می سازد مثل انسان های باتقوایی که جهان را تغییر می دهند یا انسان های با شقاوتی که جهانی را نابود می کنند. جهان اجتماعی هم در خصوصیات روحی افراد اثر می گذارد و امکان رشد برخی فضایل یا رذائل را از بین می برد یا افزایش می دهد.

۲۷- آیا هر نوع هویت اجتماعی با هر نوع هویت فردی سازگار است؟

۲۸- هر جهان اجتماعی بر چه اساسی شکل می گیرد؟ و چگونه سامان می یابد؟

هر جهان اجتماعی براساس عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های کلان خود شکل می گیرد و براساس آن‌ها قواعد، هنجارها نهادها و سازمان‌های جامعه سازمان می یابد.

۲۹- هویت اجتماعی هر فرد چگونه شکل می گیرد؟

هویت اجتماعی هر فرد براساس عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی که در آن زندگی می کند شکل می گیرد.

۳۰- در جامعه‌ی قبیله‌ای هویت جمعی افراد بر چه مبنای مشخص می شود؟

بر مبنای جایگاه قبیله‌ی آن‌ها

۳۱- در جامعه‌ی سرمایه‌داری هویت اشخاص بر چه مبنای شناخته می شود؟

بر مبنای ثروت و توان اقتصادی آن‌ها

۳۲- در جامعه‌ی دینی هویت جمعی افراد بر چه مبنایی قرار دارد؟

بر مدار ارزش‌هایی است که آن دین مقدم می شمارد. مثلاً اسلام در فرهنگ آرمانی خود هویت افراد را با علم ریال تقوی، و عدالت ارزیلیبی می کند.

۳۳- نگاه جهان متجدد به طبیعت را با نگاه جهان معنوی مقایسه کنید.

جهان متجدد به طبیعت به عنوان یک ماده‌ی بی جان برای تصرف و خدمت گرفتن نگاه می شود و به دنبال بهره وری بیشتر از طبیعت است در جهان معنوی اسلام طبیعت موجودی زنده نشانه‌ی خداست و انسان به عنوان خلیفه‌ی خدا بر اساس اراده خدا تصرف در طبیعت دارد و حق ندارد مخالف اراده‌ی الهی در طبیعت و جسم خود تصرف کند.

۳۴- جهان اجتماعی چگونه زمینه‌ی پیدایش و رشد هویت را فراهم می سازد؟ با مثال توضیح دهید.

هر جهان اجتماعی با هویت اخلاقی و روانی خاصی سازگار است و زمینه‌ی پیدایش و رشد همان هویت را فراهم می اورد و امکان پیدایش و رشد انواع دیگر ویژگی‌ها و هویت را از بین می برد. مثلاً چون جهان متجدددارای ارزش‌های دنیوی و مادی است درورزش به اخلاق پهلوانی و مردم بهانمی دهد.

۳۵- جهان اجتماعی غرب چه نوع هویت اخلاقی و روانی را رشد می دهد؟

جهان غرب با رویکرد این جهانی خود با آن دسته از اوصاف (هویت) اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل می گیرند مثلاً دم غنیمت شماری، تبرج، تجمل گرایی، اخلاق قهرمانی

۳۶- جهان اجتماعی و دنیوی با چه نوع هویتی سازگار است و آن را رشد می دهد و با کدام هویت ناسازگار است؟

جهان غرب ارزش های دنیوی فردگرایی، رفاه طلبی، تجمل گرایی و مال اندوزی را رشد و جهان اجتماعی معنوی بالارزش های دنیوی سازگار نیست و ارزش های همچون قناعت و حیا و تقوا و خوف و رجای الهی را رشد و گسترش می دهد و با آنها سازگار است.

۳۷- اخلاق پهلوانی را با اخلاق قهرمانی در ورزش جهان مقایسه کنید.

ایثار- گذشت - مردم - تواضع - جوانمردی - انسانیت = اخلاق پهلوانی جهان اسلام که بالارزش قرب الهی (نژدیک شدن به خدا) و شکوفا شدن اخلاق هماهنگ است.

دلالی ، دوپینگ ، سود ، مдал و جایزه ، معروف شدن ، رتبه و تشویق ، شهرت و فخر فروشی (تفاخر)= اخلاق قهرمانی جهان جدید که با ارزش های مادی و دنیوی هماهنگ است.

۳۸- اخلاق قهرمانی و اخلاق قهرمانی با کدام ارزش های اجتماعی تناسب دارند؟

اخلاق پهلوانی با ارزش های جهان معنوی سازگار است که باورهای معنوی در آن اولویت دارند و باورهای جسمانی در رده دوم هستند و وسیله ای برای ارزش های متعالی دینی اند. اخلاق قهرمانی با ارزش های جهان دنیوی سازگارند که در آن باورهای جسمانی مهم اند و هدف هستند نه وسیله

۳۹- منظور از خودآگاهی یا ناخودآگاهی در هویت چیست؟ بخشی ازویژگی های هویتی مان که آنها رامی شناسیم و به آنها پی برد ایم بخش خودآگاه ماست و بخشی ازویژگی های ما که هنوز نسبت به آنها آگاهی نداریم و برایمان پنهان است بخش ناخودآگاه می گوییم.

۴۰- افراد چقدر خود موقعیت شان را به درستی می شناسند؟ و شناخت خودآگاهی چه تاثیرات اجتماعی

دارد؟ کودکان شناخت کمتری از موقعیت اجتماعی دیگران دارند و هر چه ارتباطات اجتماعی افرادیسترسود شناخت نسبت به موقعیت اجتماعی دیگران هم افزایش می یابد. هر چه افراد بیشتر ویژگی های هویتی خود را بشناسند بهتر می توانند در جهان اجتماعی به ارتباط پردازند. (متاسفانه در سطح جامعه افراد کمتر به خود شناسی دست می زندند.)

خلاصه درس نهم :

جهان اجتماعی برای تداوم خود اعتقادات، ارزش ها و فرهنگ (شیوه زندگی) خود را به فردآموزش می دهد، تا فرد با موقعیت اجتماعی و تکالیف و حقوقش آشنا شود و مشارکت اجتماعی پیدا کند.

اولین و مهم ترین آشنایی با جهان اجتماعی توسط خانواده صورت می گیرد سپس گروه هم بازی ها، مدرسه، مجالس علمی و مذهبی و رسانه های جمعی

جامعه پذیری: فرایندی که برای مشارکت اجتماعی دنبال می شود و هویت اجتماعی راشکل می دهد. (انتقال شیوه زندگی از نسلی به نسل دیگر)

کجروی اجتماعی: رفتارهایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنگارهای جامعه‌اند.

کنترل اجتماعی: فعالیت‌هایی که موجب پذیرش فرهنگ و انطباق با انتظارات جامعه می‌شود.

روش‌های کنترل کجروی‌های اجتماعی: تبلیغ و اقناع. تشویق و تنبیه (رسمی و غیررسمی)

اقناع: روشی برای درونی سازی فرهنگ است. هرچه فرهنگ با فطرت سازگار تر باشد از قدرت اقتصادی بیشتری برخوردار است.

درجهان اجتماعی اسلام روش مناسب جامعه پذیری و کنترل اجتماعی: امر به معروف و نهی از منکر است. (به صورت تبلیغی، تشویقی یا تنبیه‌ی گاهی رسمی و گاهی غیررسمی)

سوالات درس نهم:

۱- **جامعه پذیری را تعریف کنید:** به فرایند و مسیری که افراد برای مشارکت در زندگی اجتماعی و شکل‌گیری هویت اجتماعی طی می‌کنند جامعه پذیری می‌گویند. (به فرایند مشارکت اجتماعی جهت تکوین و شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد جامعه پذیری می‌گویند.)

۲- **کنترل اجتماعی را تعریف کنید:**

به مجموعه اقداماتی که برای پذیرش فرهنگ و منطبق کردن افراد با انتظارات جامعه انجام می‌شود کنترل اجتماعی می‌گویند.

۳- آیا جامعه پذیری در جوامع مختلف شیوه واحد ثابتی دارد یا متفاوت است؟ شیوه‌های جامعه پذیری جوامع مختلف متفاوت است. چون عوامل جامعه پذیری این جوامع بایکدیگر متفاوت است. خانواده، رسانه‌ها، مدارس و شیوه‌های آموزشی و میزان اهمیتشان متفاوت است. (میزان تاثیرگذاری و قدرت هریک از عوامل فوق در جوامع مختلف متفاوت است).

۴- **عواملی که افراد را جامعه پذیر می‌کند. نام ببرید:** خانواده، مدرسه و مرکز آموزشی، گروه همبازی و دوستان، رسانه‌ها، مجالس علمی و مذهبی

۵- **انسانها چگونه به موقعیت اجتماعی خود پی می‌برند؟ چگونه هویت اجتماعی خود را شکل می‌دهند؟** برخی از موقعیت‌های اجتماعی انتسابی‌اند (محل تولد، جنسیت) و برخی اکتسابی‌اند (معلم بودن، دانشجویی و...) انسانها از طریق عضویت در گروه‌ها (خانواده، دوستان و...)، تعامل با دیگران، بر عهده گرفتن نقش‌ها و فرایند جامعه پذیری نهادهای فرهنگی و آموزش این نهادها هویت اجتماعی شان شکل می‌گیرد.

۶- آیا فرایند جامعه پذیری همیشه با موفقیت انجام می‌شود؟ خیر انسان موجودی مختار است و می‌تواند از پذیرش عقاید، ارزش‌ها و هنگارهای اجتماعی سرباززند.

۷- اگر افراد از پذیرش ارزش‌ها و عقاید سباز زندگه پیامدهایی برای آن جامعه به دنبال خواهد داشت؟ جامعه از طریق شیوه‌های سه گانه (تبلیغ واقناع - تشویق و پاداش - تنبیه و مجازات) به کنترل اجتماعی می‌پردازد و در صورت عدم تاثیر هویت اجتماعی جامعه تغییر خواهد کرد.

۸- **کجروی اجتماعی را تعریف کنید**: رفتارهایی که برخلاف عقاید و ارزش‌ها و قواعد و هنجارهای جامعه می‌باشد.

۹- جامعه برای تداوم جامعه پذیری و پیش‌گیری و کنترل کجروی اجتماعی از چه روش‌هایی استفاده می‌کند؟ ۱- تبلیغ واقناع یعنی از طریق نهادهای آموزشی و فرهنگی باورها و عقاید خود را تبلیغ می‌کند تا افراد اقناع شوند. (این شیوه قوی ترین روش است). ۲- تشویق و پاداش یعنی دادن پاداش به کسانی که مطابق ارزش‌های جامعه رفتار می‌کنند. ۳- تنبیه و مجازات یعنی منحرفین از ارزش‌های اجتماعی تنبیه می‌شوند. (کمترین قدرت را در بین سه شیوه فوق دارد).

۱۰- **هویت و جامعه پذیری با کنترل اجتماعی چه رابطه‌ای دارد؟** افراد جامعه از طریق کنترل اجتماعی قواعد و ارزش‌های اجتماعی جامعه را می‌شناسند و خود را با آنها تطبیق می‌دهند و جامعه پذیر می‌شوند.

۱۱- اولین و مهم‌ترین نهادی که افراد را جامعه پذیر و دارای هویت اجتماعی می‌کند چیست؟ خانواده

۱۲- در جامعه برای جذب افراد به نقش هایی که اهمیت حیاتی تردارند از جمله رشته‌ی پزشکی چه کارهایی انجام می‌شود؟ جامعه پاداش بیشتری از جمله منزلت اجتماعی بالاتر و امکانات مادی بیشتر به این نقش‌ها و رشته‌ها اختصاص دهد.

۱۳- برخی از کجروی‌های اجتماعی پزشکی را نام ببرید و راه‌های پیشگیری و کنترل آن را بیان کنید: انجام جراحی توسط پزشکان غیر متخصص، عدم تعهد نسبت به سلامتی جسمی و روحی بیماران، گرفتن هزینه‌های اضافی و دستمزد بالا، سقط جنین، جراحی‌های غیر متعارف و اشتباه، سهل انگاری، راه‌های کنترل و پیشگیری: ۱- تشویق پزشکان معهود و کارا ۲- تنبیه پزشکان خط‌کار (مثال لغو پروانه پزشکی) ۳- تبلیغ زندگی اخروی و دنیوی توان با یکدیگر ۴- تقبیح پول پرستی و دنیازدگی ۵- امر به معروف و نهی از منکر

۱۴- مسئولیت کدام مراتب امر به معروف و نهی از منکر همگانی است و کدام مراتب آن وظیفه‌ی نهادها و مراکز رسمی است؟ مراتب تبلیغ واقناع همگانی و عمومی است. تشویق گاهی همگانی و عمومی و گاهی توسط مراکز رسمی صورت می‌گیرد و تنبیه و مجازات فقط از طریق نهادها و مراکز رسمی صورت می‌گیرد.

۱۵- **مراقب کنترل اجتماعی را نام ببرید**: ۱- تبلیغ واقناع ۲- تشویق و پاداش ۳- تنبیه و مجازات

۱۶- آیا مراقب کنترل اجتماعی در همه جوامع دارای روش‌های یکسان است؟ خیر در جوامعی که فرهنگ آنها زمینه منطقی و عقلانی بیشتری دارد و با فطرت انسان سازگارتر است از اقناع بیشتر استفاده می‌شود. در جوامعی که ارزش‌های فرهنگی کمتر درونی شده باشند از تشویق و تنبیه استفاده می‌کنند. (به دو صورت رسمی و غیررسمی)

۱۷- در کدام جوامع از روش اقناع در کنترل اجتماعی و پیشگیری استفاده می‌کنند؟ در جوامعی که زمینه‌ی منطقی و عقلانی بیشتر دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند.

۱۸- از طریق کدامیک از مراقب کنترل اجتماعی افراد فرهنگ را درونی می‌سازند؟ از طریق اقناع

۱۹- در چه صورتی افراد رفتارهای متناسب با فرهنگ را بهتر انجام می دهند؟ در صورتی که قدرت اقناع یک فرهنگ بیشتر باشد

۲۰- آیا تشویق و تنبیه نسبت به پدیده های مختلف فرهنگی یکسان انجام می شود؟ خیر هر پدیده ی فرهنگی به میزان اهمیتی که دارد از تشویق یا تنبیه بیشتری برخوردار است.

۲۱- تشویق و تنبیه بیشتر در مورد چه کسانی به کاربرده می شود؟ در مورد کسانی که ارزش های فرهنگی را به میزان کمتری درونی کرده اند.

۲۲- تشویق و تنبیه به چه اشکال و صورت هایی انجام می شود؟ ۱- شکل غیررسمی که آثار عمیق تری دارند و توسط خانواده، همسالان و عموم مردم جامعه انجام می شود. ۲- رسمی که بیشتر توسط سازمان ها و موسسات اجتماعی مانند ادارات، پلیس و دادگاه وزندان صورت می گیرد.

۲۳- در صورتی که جامعه و فرهنگ روش های مناسبی برای تبلیغ و تشویق و تنبیه نداشته باشد دچار چه وضعیتی می شوند؟ در معرض آسیب ها و ناهمجارتی های بیشتری قرار می گیرند و دوام و بقای آنها تهدید می گردد.

۲۴- دو عنصر فرهنگی آموزه های اسلامی که در فرایندهای جامعه پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارند را نام ببرید؟ امر به معروف ۲- نهی از منکر

۲۵- مراتب و روش های امر به معروف و نهی از منکر را نام ببرید؟ ۱- روش های تبلیغی ۲- روش های تشویقی ۳- روش های تنبیه

۲۶- رفتار حیوانات با رفتار انسان ها چه تفاوت اساسی دارد؟ رفتار حیوانات بر مبنای غریزه است ولی رفتارهای انسان ا بر مبنای آگاهی، معانی، اراده و فرهنگ است.

۲۷- جامعه پذیری و کنترل اجتماعی چه ارتباطی با یکدیگر دارد؟ برای تحقق جامعه پذیری نیازمند کنترل اجتماعی هستیم. بدون کنترل اجتماعی، جامعه پذیری به وجود نمی آید. یعنی باید مجموعه اقداماتی انجام دهیم تا بتوانیم افراد جامعه را به انتظام با فرهنگ جامعه و ادارنما میم.

خلاصه درس دهم:

موقعیت اجتماعی: جایگاهی که فرد در جامعه یا گروه اجتماعی دارد. (با چه کسانی ارتباط دارد؟ چه انتظاراتی از او می باشد؟...)

تحرک اجتماعی: جای جایی موقعیت اجتماعی (صعودی، نزولی، افقی)

رتبه بندي مشاغل و ملاک های موقعیت اجتماعی در کشورهای مختلف یکسان نیست.

انسداد اجتماعی: مسدود بودن امکان تحرک اجتماعی صعودی

فرهنگ هرجهان اجتماعی فرصت تغیراتی را می دهد و از برخی تغییرات جلوگیری می کند.

سوالات درس ۵هم :

- ۱- هويت های اجتماعی جدید (اكتسابي) چگونه شکل می گيرند؟ انسان ها پس از تولد و پذيرش هويت انتسابي خود به گونه ای فعال با محیط اجتماعی برخورد می کنند و به هويت اجتماعی اكتسابي دست می يابند.
- ۲- چگونه افراد به موقعیت های اجتماعی نوین دست می يابند؟ با کسب هويت های اجتماعی جدید به موقعیت های اجتماعی نوین دست می يابند.
- ۳- تحرک اجتماعی را تعریف کنید : جایه جایی افرادازیک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر
- ۴- انواع تحرک اجتماعی را توضیح دهید و مثال بزنید : - تحرک اجتماعی صعودی : باشغل جدیدفردازموقعیت اجتماعی خودبالاتررود مثلاً مدیریک بخش مدیرکل شود.- تحرک اجتماعی نزولی: باشغل جدیدموقعیت اجتماعی فرد پایین تر رود مثلاً مدیرداره از مدیریت عزل شود و به صورت کارمندعاوی به کاردادمه دهد. - تحرک افقی : با شغل جدید موقعیت اجتماعی فرد تغییرنکنده مثلاً کارمندی ازیک بخش اداره به بخش دیگری انتقال پیداکند.
- ۵- تحرک اجتماعی درون نسلی و تحرک اجتماعی میان نسلی را باذکرمثال توضیح دهید . وقتی فردی در طول زندگی و فعالیت شغلی اش موقعیت اجتماعی اش تغییر کند تحرک اجتماعی درون نسلی داشته است. مثلاً تا ۴ سال پیش کارمند بوده الان مدیر کل شده . وقتی موقعیت اجتماعی بین دونسل تغییر کند تحرک اجتماعی میان نسلی است مثلاً پدرش کارمند بوده ولی خودش مدیر کل شده است .
- ۶- موقعیت اجتماعی افراد به جز شغل،تابع چه ملاک ها و عوامل دیگری می تواند قرار گیرد؟ علم، ایمان، تقوی، هنر، احترام، نوآوری و خلاقیت، ارتباطات اجتماعی و ...
- ۷- آیا افراد درجهانی که زندگی می کنند ، می توانند هر نوع هويت اجتماعی را به دست یابورند؟ مثال بزنید: خیر تحرک اجتماعی در جوامع مختلف وابسته به فرصت هایی است که جامعه در اختیار افراد قرار می دهد. مثلاً معلولان جسمی در برخی از مشاغل نمی توانند فعالیت کنند. در ایران زنان نمی توانند قاضی یا رئیس جمهور شوند.
- ۸- برچه اساسی جوامع برخی از تغییرات هويتی را تشویق و برخی را منع می نمایند؟ به تناسب عقاید و ارزش هایی که دارند، برخی تغییرات و تحرکات اجتماعی را تشویق و برخی دیگر رامنع می نمایند.
- ۹- منظور از فرصت های هويتی چیست؟ مثال بزنید . هر جامعه متناسب با عقایدوارزش هایی که دارد برخی تغییرات هويتی و تحرکات اجتماعی را عده ای تشویق می کند و مجاز می داند مثلاً جامعه ای که براساس ارزش های نژادی شگل گرفته صرفا برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی فراهم می آورد و یا در جهان سکولار فعالیت هایی که هويت دینی افراد را آشکار کند منع می شوند.
- ۱۰- فرصت های هويتی در جامعه ای که براساس ارزش های نژادی شکل گرفته است چگونه است؟ صرفا برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی فراهم می آورد.
- ۱۱- فرصت های هويتی در جامعه ای که مناسبات و روابط آن برمدار ارزش های اقتصادی شکل می گیرد چگونه است؟ تجارت اجتماعی، صعودی، اتنیا، ای، کسانه، ممکن، مساوی، منابع ثروت، ادب، اختصار، داد، ند.

۱۲- فرصت های هویتی برای تحرکات اجتماعی در جامعه ای که برمدار ارزش های دنیوی و این جهانی شکل گرفته است چگونه است؟ تحرکات اجتماعی را در محدوده‌ی همان ارزش‌ها به رسمیت می‌شناسد.

۱۳- در چه جوامعی امکان رای دادن به قوانین معنوی والهی وجود ندارد؟ جوامع سکولار و دنیوی

۱۴- در جوامع سکولار کدام فعالیت‌ها منع می‌شوند؟ فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند. مثلاً استفاده از حجاب دراماکن عمومی.

۱۵- چرا در جوامع سکولار و دنیوی امکان رای دادن به قوانین معنوی والهی وجود ندارد؟ چون در این جهان فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند منع می‌شوند.

۱۶- درجهان دینی و معنوی کدام هویت‌ها به رسمیت شناخته نمی‌شوند؟ هویت‌هایی که ابعاد متعالی والهی انسان رانفی کنند.

۱۷- جامعه آپارتاید چگونه جامعه‌ای است؟ جامعه‌ای است که بر ارزش‌های تبعیض نژادی بین سیاهان و سفیدپوستان در کشور آفریقای جنوبی شکل گرفته بود. بسیاری از فرصت‌های هویتی اجتماعی و شغلی و امکانات اجتماعی و اقتصادی صرفاً در اختیار سفیدپوستان قراردادشت. این نظام پس از مبارزات طولانی در سال ۱۹۹۱ کنار گذاشته شد.

۱۸- عبارت رئیس جمهور امریکا "مردم الجزایر نیاز به دموکراسی کنترل شده دارند" نشان دهنده‌ی چیست؟ جامعه‌ای باشد که این همچنان هویت سکولار خود را حفظ کنند و در جامعه‌ی سکولار هویت دینی و نظام سیاسی دینی نباید جایگاهی داشته باشد.

۱۹- در چه صورتی تغییرات هویتی مورد تشویق قرار می‌گیرند؟ چرا؟ مثال بزنید. در صورتی که تغییرات هویتی و هویت جمعی در چارچوب عقاید و ارزش‌های اجتماعی کلان جامعه باشد. چون می‌تواند مستلزم گسترش و توسعه‌ی فرهنگ اجتماعی باشد. مثلاً فردی که دریکی از عرصه‌های اجتماعی دست به نوآوری می‌زند و از این طریق موقعیت اجتماعی خود و بخشی از افراد جامعه را ارتقاء می‌بخشد. (یعنی کارآفرینی)

۲۰- در چه صورتی تعارضات فرهنگی در جامعه به وجود می‌آید؟ اگر تغییرات هویتی از مرزهای مورد قبول یک فرهنگ فراتر رود و با شیوه‌هایی از زندگی و عقاید و ارزش‌های مقبول جامعه تقابل داشته باشد به تعارض فرهنگی منجر می‌شود.

۲۱- تعارضات فرهنگی چه پیامدهایی به همراه دارد؟ اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوان

۲۲- اگر تغییرات هویتی مطابق عقاید و ارزش‌های جامعه نباشد و فراتر از فرصت‌هایی باشد که در یک جهان اجتماعی وجود داد. چه اتفاقی می‌افتد؟ جامعه دچار تعارضات فرهنگی، اضطراب و نگرانی‌های اجتماعی فراوان می‌شود.

۲۳- علل تعارضات فرهنگی در جامعه چیست؟ مثال بزنید. ۱- علل درونی: به نوآوری‌ها و فعالیت‌های افرادی که درون فرهنگ اجتماعی حضور دارند مثلاً تعارض فرهنگی پیامبر با جامعه مشرک عرب-۲- علل بیرونی: تاثیر پذیری از فرهنگ‌های دیگر جوامع. مثلاً بهار عرب در حال حاضر (جنبش‌های اخیر برخی از کشورهای عربی) یا مشروطه خواهی ایرانیان در دوره قاجار.

-۲۴- آیا هر نوع از ابداع و نوآوری و یا هر نوع مواجهه واقعیت از فرهنگ های دیگر به تعارضات فرهنگی منجر می شود؟ مثال بزنید. خیر استفاده از وقت شناسی یا شیوه رانندگی غرب یا علم آموزی، اخذ فناوری، تشکیل مجلس که اقتباس کرده ایم باعث تعارضات فرهنگی نمی شود ولی ورود اینترنت و چت و شبکه های ماهواره ای می تواند باعث تعارضات فرهنگی شود.

خلاصه درس یازدهم:

هویت فرهنگی جهان اجتماعی براساس عقاید وارزش های اجتماعی شکل می گیرد.

هویت فرهنگی جهان اجتماعی: مجموعه عقاید وارزش های اجتماعی مشترک پذیرفته شده ای افراد است.

نقش های اجتماعی هویت اجتماعی افراد رامی سازند. با عضویت در جهان های اجتماعی دارای هویت اجتماعی می شویم. (البته توان نقد و تحلیل و خروج از یک جهان اجتماعی و ورود به جهان اجتماعی دیگر را داریم).

هویت جهان اجتماعی به فرهنگ اش می باشد. (هویت اجتماعی و هویت فرهنگی دو روی یک سکه اند. هویت اجتماعی افراد، هویت فرهنگی را تحت تاثیر قرار می دهد و هویت فرهنگی، هویت اجتماعی افراد را تحت تاثیر قرار می دهد.)

نقش ها هنجرسازند. هنجرها نقش سازند. نقش ها، ارزش سازند وارزش ها نقش سازند.

هویت فرهنگی جهان اجتماعی گسترده تراز هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می گیرد.

هویت فرهنگی فرست شکل گیری هویت های اجتماعی (شغلی، خانوادگی، علمی و...) متناسب با خود را فراهم می کند و گاهی در برابر این شکل گیری مقاومت می کند. (چون آن را با عقاید اساسی خود ناسازگاری می بیند).

چارچوب هویت اجتماعی در قالب هویت فرهنگ سازماندهی می شود.

تازمانی عقاید وارزش های جهان اجتماعی نزد اعضاء بالهمیت و باعتبار باشد هویت فرهنگی آن جهان دوام خواهد داشت.

تحول فرهنگی: به تغییرات اساسی در جهان اجتماعی که هویت جهان اجتماعی را تحول می کند گفته می شود.

تلزل فرهنگی: جهان اجتماعی نمی تواند کنش های اجتماعی را براساس عقاید وارزش های خود سامان دهد و از آنها دفاع کند. ثبات ارزش ها و هنجر در زندگی مردم از دست می رود.

وقتی بی ثباتی رفتارها و هنجرها گسترده شود و به لایه های عمیق وارد شود و امکان حفظ فرهنگ نباشد، جامعه دچار بحران هویت می شود.

تحول فرهنگی

حرکت از فرهنگ باطل به سوی حق: تحول فرهنگی مثبت(جاهلی به نبوی) - حرکت از فرهنگ حق به سوی باطل: تحول فرهنگی منفی(نبوی به اموی) - علل درونی تحولات فرهنگی: کاستی و بستهای درونی که مانع پاسخگویی به نیازهای جسمانی و معنوی انسان‌ها باشد.(مرگ جهان اجتماعی) - نتیجه مرگ جهان اجتماعی: پوچ انگاری، ازبین رفتن نشاط اجتماعی، یاس، نامیدی و خودکشی و... - دلیل بازاندیشی بنیان‌های عقیدتی و ارزشی توسط متفکران اجتماعی: کاستی و خلاء معنوی جامعه - دلیل تشویق از عبور از مرازهای هویت فرهنگی: خلاء و کاستی‌های معنوی است.

سوالات درس یازدهم :

۱- **هویت فرهنگی جامعه چگونه و برچه مداری شکل می‌گیرد؟ جواب:** بر مدار عقاید و ارزش‌های اجتماعی

مشترک در جامعه شکل می‌گیرد. یعنی بر مدار ارزش‌های پذیرفته شده و به رسمیت شناخته شده جامعه

۲- **هویت اجتماعی افراد محصلو چیست؟** محصلو عضویت افراد در گروه‌های اجتماعی است. ماباپذیرش نقش‌ها در گروه‌های مختلف اجتماعی دارای هویت اجتماعی می‌شوند.

۳- **هویت فرهنگی جامعه با هویت اجتماعی آن جامعه چه ارتباطی دارد؟ جواب:** هویت اجتماعی جامعه در پرتو هویت فرهنگی جامعه شکل می‌گیرد. اگر هویت‌های اجتماعی افراد با عقاید و ارزش‌های هویت فرهنگی ناسازگار باشد در مقابل آن مقاومت صورت می‌گیرد. به تناسب هر نهاد اجتماعی یک هویت اجتماعی شکل می‌گیرد مثلاً هویت شغلی، هویت خانوادگی، هویت ایرانی، هویت شهرضایی و...

۴- **هویت جهان اجتماعی چیست و چه تفاوتی با هویت اجتماعی افراد دارد؟** هویت جهان اجتماعی مجموعه‌ای از عقاید، ارزش‌ها و باورهایی (فرهنگ) است که مبنای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد است. به عبارت دیگر هویت اجتماعی افراد بر اساس هویت فرهنگی جامعه شکل می‌گیرد. وظایف و تکالیف هر نقش اجتماعی (هویت اجتماعی) در قالب فرهنگ (ارزش‌ها و عقاید) آن جامعه تعریف و اجرامی شود. هویت اجتماعی افراد جنبه عملی (بیرونی) هویت است و هویت جهان اجتماعی جنبه ذهنی و فرهنگی هویت است.

۵- **هویت فرهنگی تا چه زمانی دوام می‌آورد؟ جواب:** تازمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش افراد جامعه و برای آنهمه باشند.

۶- **در چه صورتی هویت فرهنگی دچار چالش می‌شود؟ جواب:** هرگاه عقاید و ارزش‌ها در جامعه اهمیت و اعتبار خود را از دست بدند.

۷- **آیا هویت فرهنگی جامعه می‌تواند مستقل از هویت اجتماعی افراد وجود آشته باشد؟ جواب:** خیر هویت فرهنگی اجازه شکل‌گیری هویت اجتماعی را می‌دهد جامعه بدون فرهنگ معنادارد و نمی‌تواند شکل‌گیرد. هویت فرهنگی بستر هویت اجتماعی است. نقش‌ها در پرتو ارزش‌ها شکل می‌گیرند.

-۸- منظور از تحول فرهنگی چیست؟ تغییرات در لایه های عمیق فرهنگ جهان اجتماعی که موجب می شود هویت جهان اجتماعی متحول و دگرگون شود.

-۹- جهان اجتماعی چگونه دچار تحولات فرهنگی می شود؟ با ایجاد تغییرات عمیق و بنیادین در معانی اساسی یک جهان اجتماعی

-۱۰- منظور از تزلزل فرهنگی چیست؟ **جواب:** شیوه زندگی مردم با عقاید و ارزش های اجتماعی فرهنگ ناسازگار شود و فرهنگ نتواند رفتارهای اجتماعی را با این ارزش ها سازمان بخشد و بین ارزش ها و عقاید فرهنگی و شیوه زندگی تعارض ایجاد شود. به عبارت دیگر عقاید و ارزشها ثبات واستقرار خود را در متن فرهنگ ازدست بدھند.

-۱۱- چرا تزلزل فرهنگی با بحران هویت همراه می شود؟ **جواب:** چون بحران هویت در جایی به وجود می آید که جامعه توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزشها اجتماعی خود را نداشته باشد.

-۱۲- چگونه بحران هویتی منجر به تحولات فرهنگی می شود؟ **جواب:** با تغییر هویت جامعه، تغییرات اجتماعی از محدوده ای تغییرات سطحی درون فرهنگ جامعه خارج می شود و به لایه های عمیق وارد می شود و فرهنگ دچار تحول می شود. یعنی ارزشها و عقاید فرهنگی جامعه جایگاه خود را از دست می دهند و جای خود را به عقاید و ارزش های دیگر می دهند.

-۱۳- آیا هر تعارض فرهنگی به تحول هویت فرهنگی جهان اجتماعی می انجامد؟ خیر! اگر تغییرات فرهنگی عمیق و طولانی و پایدار و خارج از چارچوب پذیرفته شده باشد فرهنگ متحول می شود.

-۱۴- آثار تعارضات و تحولات فرهنگی ناگهانی هستند؟ خیر! به تدریج تغییرات فرهنگی به لایه های عمیق فرهنگ سرایت می کنند.

-۱۵- در چه صورتی تحولات فرهنگی مثبت است؟ مثال بزنید: **جواب:** اگر فرهنگ متحول شده باطل بوده باشد و از باطل به سوی حق رفته باشد تحول مثبت است مانند تحول جامعه جاهلی عصر پیامبر که به سوی جامعه نبوی حرکت نمود.

-۱۶- در چه صورتی تحولات فرهنگی منفی است؟ مثال بزنید: **جواب:** اگر فرهنگی که رسمیت و اعتبار اجتماعی خود را از دست داده از حق به سوی باطل رفته باشد دچار تحول منفی شده است مانند جامعه نبوی که به جامعه اموی تبدیل شد.

-۱۷- تزلزل فرهنگی با تعارض فرهنگی چه تفاوتی دارد؟ **جواب:** تزلزل فرهنگ را نابود می کند ولی تعارض ممکن است جنبه مثبت داشته باشد. در تعارض فرهنگی مبانی ارزشی فعال است و در حال برخورد و دفاع است اما در تزلزل فرهنگی مبانی ارزشی سست شده وقدرت دفاع را از دست داده است. البته تعارض منفی منجر به تزلزل فرهنگی می شود.

-۱۸- آیا تعارض فرهنگی به تزلزل فرهنگی می انجامد؟ **جواب:** تعارض منفی منجر به تزلزل فرهنگی می شود. تعارض مثبت فرهنگی موجب تقویت فرهنگ می شود.

-۱۹

علل تحولات فرهنگی چیست؟ جواب:

۱- علل درونی : مربوط به کاستی ها و بن بست های درون فرهنگ است یا ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد درون فرهنگ . ۲- علل بیرونی : مربوط به ارتباطات بین فرهنگ هاست.

-۲۰

درچه صورتی فرهنگی دچار مرگ طبیعی می شود؟ جواب:

ظرفیت های خود باهویت جسمانی و معنوی افراد اصطکاک پیدا کند و از پاسخ به نیازهای طبیعی و جسمانی (فطري و معنوی) آنها باز يماند.

-۲۱

درچه صورتی فرهنگی بابحران های زیست محیطی، اقتصادی و معيشی به بن بست می رسد؟

جواب: فرهنگی که نتواند نیازهای جسمانی و طبیعی مردم خود را سازمان دهد .

-۲۲

درچه صورتی فرهنگی موجب یاس، نامیدی، پوچ انگاری و خودکشی افراد می شود؟ جواب:

درصورتی که فرهنگی نتواند پاسخ های مناسب درباره وجود آدمیان و معنای زندگی به افراد خود بدهد و افراد را نسبت به مرگ و زندگی دچار شکاکیت و پوچی کند.

-۲۳

درچه صورتی متافکران اجتماعی به عبور از مرزهای هویت فرهنگی تشویق می شوند؟ جواب:

کاستی و خلا معنوی عقاید و ارزش های فرهنگ موجب بازاندیشی متافکرین می شود .

-۲۴

دلیل بازاندیشی درباره بنیان های عقیدتی جهان اجتماعی توسط متافکران اجتماعی چیست؟

کاستی ها و خلا معنوی که نشاط زندگی افراد جامعه را زیین می بردن نامیدی و یاس ایجاد می کند.

-۲۵

درچه صورتی بحران هویت درسطح افراد، به بحران هویت درسطح جهان اجتماعی می

انجامد؟ درصورتی که بحران هویت اجتماعی موجب ازدست رفتن اعتبار عقاید و ارزش ها در جامعه شود و فراگیر و عمیق باشد. یعنی با به هم خوردن هویت اجتماعی افراد هویت جهان اجتماعی برهم بخورد.

-۲۶

درچه صورتی بحران هویت افراد و خانواده ها به بحران هویت درنهاد خانواده منجر می

شود؟ درصورتی که عقاید و ارزش های نهاد خانواده (هویت فرهنگی خانواده ها) اهمیت، اعتبار و دوام خود را ازدست بدنهند و جنبه فراگیر داشته باشد.

-۲۷

نمونه ای از آثار متافکرین درباره بحران های دنیای متجدد بنویسید؟ جواب:

کتاب سیطره کمیت و عالیم آخرالزمان نوشته گنون ترجمه کارдан ، یقه سپیدان سی رایت میلز، تجدد و تشخض گیدنر و ارزش های اجتماعی است.

خلاصه درس دوازدهم :

روابط جهان های اجتماعی، گاهی در محدوده هنجارها و نمادها یا در شیوه زندگی است. گاهی در سطح عقاید، آرمان ها و ارزش های اجتماعی است.

درصورتی روابط اجتماعی موجب فراهم کردن زمینه گسترش و پیشرفت می شوند که جهان اجتماعی عقاید، آرمان ها و ارزش های خود را حفظ کنندولی درصورت لزوم در محدوده هنجارها و شیوه زندگی، عناصری را از جهان اجتماعی دیگر بگند. (مانند ۱. وابط اسلام با بهنان و ووه)

اسلام عناصر عقلانی دو تمدن یونان و روم را خذ کر دولی عناصر مشرکانه را پذیرفت. - اگر دادوستدفرهنگی به لایه های عمیق آن سایت کند چارت تحولات فرهنگی می شود.

در مواجهه با جهان های اجتماعی دیگر و تحولات فرهنگی: ۱- به آن جهان ملحق می شود. (کاملا ارزش ها و عقاید آن جهان را می پذیرد). مانند تمدن مصر که به اسلام ملحق شد. ۲- بخش هایی از ارزش ها و عقاید آن جهان را می پذیرد و از ارزش های خود عبور می کند. مانند مسیحیت قرون وسطی ۳- خودباختگی فرهنگی (دربرابر جهان اجتماعی دیگر مبهوت و مقهور شده و خلاقیت خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگران از دست بدهد و بدون تحقیق، تقلید کند). مانند جوامع اسلامی دربرابر اروپایان.

اثرات خودباختگی فرهنگی: به روش تقلیدی عمل می کند. ۲- ارتباطش را با فرهنگ و تاریخ خود از دست می دهد ۳- نمی تواند گذشته فرهنگی خود را رها کند و از آن بگذرد. ۴- نمی تواند گذشته فرهنگی خود را رها کند و از آن بگذرد. ۵- نمی تواند به فرهنگی که دربرابر آن مبهوت شده ملحق شود.

سوالات درس دوازدهم :

۱- انواع ارتباطات بین فرهنگی را توضیح دهید و مثال بزنید: جواب: ۱- ارتباط بین دو فرهنگ در محدوده هنجارها و شیوه های زندگی (لایه های سطحی دو فرهنگ تماس با یکدیگر دارند و در عقاید اصلی خود استوار باقی می مانند) مانند ارتباط جهان اسلام با فرهنگ یونان و روم در سده های نخستین رویارویی دو فرهنگ ۲- ارتباط بین دو فرهنگ در محدوده ارزش ها و آرمان های اجتماعی (لایه های عمیق دو فرهنگ با یکدیگر تماس دارند و دادوستد فرهنگی به لایه های عمیق آنها سایت می کند و به مرور موجب تحولات هویتی آن فرهنگ ها می شود) مانند رویارویی فرهنگ اعراب مسلمان با ایرانیان باستان ۳- در رویارویی دو فرهنگ یکی از آنها کاملا مقهور و تسليیم فرهنگ دیگر می شود و خلاقیت و فعالیت خود را از دست می دهد و دچار خودباختگی می شود.) مانند جوامع غرب زده دربرابر غرب

۲- در چه صورتی ارتباط جهان های اجتماعی به تحولات فرهنگی منجر می شود؟ در صورتی که دادوستد و نفوذ فرهنگی به لایه های عمیق فرهنگ سایت کند و فرهنگ را در چار تغییرات بنیادین کند.

۳- در چه صورتی روابط اجتماعی موجب فراهم کردن زمینه گسترش و پیشرفت جهان اجتماعی می شود؟ اگر جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان ها و ارزش های خود، با جهان های اجتماعی دیگر تعامل و دادوستد داشته باشد و در محدوده هنجارها و شیوه های زندگی، عناصری را از جهان اجتماعی دیگر بگیرد و در صورت لزوم، تغییرات لازم را در آنها پذید آورد. مانند مواجهه جهان اسلام با جهان یونان و روم باستان

۴- مواجهه جهان اسلام با دیگر فرهنگ‌ها چگونه بود؟ در چه سطحی ارتباط فرهنگی داشتند؟ جواب: جهان

اسلام با حفظ اصول خود به تعامل با آنها پرداخت و عناصر سازگار با اصول خود را از آن فرهنگ‌ها اخذ کرد و در صورت نیاز به بازسازی آنها پرداخت. ارتباط در محدوده‌ی هنجارهای بود و عقاید و ارزش‌های خود را حفظ کرد.

۵- چگونه ارتباطات فرهنگی منجر به تحولات فرهنگی می‌شود؟ مثال بزنید. جواب: هرگاه در تعاملات فرهنگی

یک فرهنگ بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند و دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن سروایت کند و به مروره ب عقاید خود پشت کند و عقاید فرهنگ دیگر را پذیرد و به فرهنگ دیگر ملحق شود دچار تحولات فرهنگی می‌شود. مثال: جهان غرب در طی جنگ‌های صلیبی پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی دچار تحولات هویتی شد.

۶- در چه صورتی فرهنگی به فرهنگ دیگر ملحق می‌شود؟ جواب: در صورتی که ارزش‌ها و عقاید فرهنگ

دیگر را پذیرد و به ارزش‌های خود پشت کند. مثلاً فرهنگ‌هایی که با مواجهه با جهان اسلام عقاید توحیدی را پذیرفتند و به هویت اسلامی ملحق شدند.

۷- چگونه ارتباطات فرهنگی منجر به هویت جدید می‌شود؟ جواب: اگر فرهنگی از مسیر ابداعات و نوآوری‌های درونی عبور کند هویت جدیدی مناسب با آن نوآوری‌ها به دست می‌آورد. مثلاً جهان غرب پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی از ارزش‌های مسیحیت عبور کرد و به ارزش‌های سکولار روی آورد.

۸- جهان غرب در قرون وسطی پس از مواجهه با فرهنگ اسلامی کدام بخش را پذیرفت و کدام بخش را نپذیرفت؟ اعتقادات اصلی جهان اسلام مانند توحید (عدم تثلیث) را پذیرفت ولی موسیقی و مبانی پژوهشکی را پذیرفت.

۹- خودباختگی فرهنگی چیست؟ جامعه خودباخته چه ویژگی‌هایی دارد؟ جواب: ۱- افراد آن جامعه مبهوت و مقهور جامعه دیگر شده‌اند ۲- حالت فعال در گرینش عناصر فرهنگی دیگران را از دست داده‌اند ۳- عناصر فرهنگی دیگران را بدون تحقیق و تقلیدوار فرامی‌گیرند ۴- ارتباطشان را با فرهنگ و تاریخ خودشان از دست داده‌اند ۵- امکان تداوم و بسط فرهنگ گذشته خود را ندارد و حتی توان عبور از فرهنگ گذشته را هم ندارد. ۶- نمی‌تواند به فرهنگی که مقهور آن شده ملحق شود.

۱۰- چرا خودباختگی فرهنگی یک آسیب عمیق فرهنگی است؟ جواب: چون مانع تعامل و دادوستد فرهنگی می‌شود.

۱۱- در چه صورتی فرهنگ به دادوستد و تعامل فرهنگی می‌پردازد؟ جواب: در صورتی که افراد متعلق به آن فرهنگ به گونه‌ای فعال براساس نیازها و مسایل درون فرهنگی با فرهنگ دیگر رویارو شوند.

۱۲- غرب زدگی چیست؟ جواب: خودباختگی جوامع غیر غربی در برابر فرهنگ غرب و مرجع قدرت اقتصادی و سیاسی برتر غرب شدند.

۱۳- انواع تحولات فرهنگی را به اختصار بیان کنید: ۱- کاملاً ارزش‌ها و عقاید جهان اجتماعی دیگر را می‌پذیرد. مانند مصروف‌تمدن‌های شمال آفریقا که اسلام و عربیت را پذیرفتند. ۲- بخش‌هایی از ارزش و عقاید جهان اجتماعی دیگر را پذیرفتند و از بخش‌هایی از خود عبور کردند مانند اروپاییان بعد از جنگ ای‌صلیبی ۳- خودباختگی فرهنگی

که مقهور فرهنگ جهان اجتماعی دیگر شدن دو نتوانستند به فرهنگ دیگر ملحق شوند و نه از مرزهای فرهنگی خود عبور کنند و فرهنگ جدیدی بسازند.

۱۴- جواب غرب زده برای دست یابی به تعامل با جهان غرب باید چه مسیری را به پیمایند؟ تعامل سازنده

بالاتکا آگاهی نسبت به فرهنگ خود و مرجع نشدن در برابر غرب. یعنی به جای فرصت دادن به تهاجم فرهنگی غرب، با غرب به مبادله فرهنگی پردازنده ارتباط فرهنگی آنها یک سویه نباشد. خود باوری، بازگشت به خویشن، شناخت میراث فرهنگی خود، شناخت نیازهای مادی و معنوی خود

۱۵- جهان اجتماعی چگونه از خودبیگانه می شود؟ وقتی تحت تاثیر فرهنگ جهان اجتماعی دیگر از گذشته فرهنگی خود جدامی شود و نمی تواند افراد جامعه خود را با حقیقت انسان و جهان آشنا و سازگار کند.

۱۶- انواع خودبیگانگی فرهنگی (خودباختگی فرهنگی) را نام ببرید.؟ جواب : ۱- خودبیگانگی تاریخی ۲- خودبیگانگی فطری و حقیقی

منظور از خودبیگانگی تاریخی چیست؟ جواب: یک جامعه در مواجهه با دیگر فرهنگ‌ها، فرهنگ‌گذاری تاریخی و هویت خود را فراموش کنند.

منظور از خودبیگانگی فطری (حقیقی) چیست؟ جواب: عقاید و ارزش‌های یک جامعه مانع آشنایی درست افراد جامعه با انسان و جهان گردند و نگذارند که انسانها به تفسیر و شناختی صحیح از عالم و آدم نایل شوند.

از خودبیگانگی فرهنگی چه پیامدها و ویژگی هایی دارد؟ جواب: ۱- نمی‌گذارند انسان به تفسیر و شناخت صحیح از عالم و آدم نایل شوند. ۲- انسان‌ها از حقیقت خود و حقیقت هستی دور می‌مانند. ۳- جهان را سرایی از حقیقت معرفی می‌کنند. ۴- فطرت آدمی را به آرامش نمی‌رساند و به تشویش گرفتار می‌کند. ۵- انسان را به عصیان و اعتراض و امی دارد.

براساس نگاه قرآن، چگونه انسان به شناخت حقیقت می‌رسد؟ جواب: بانگاهی توحیدی به انسان و جهان بنگرد.

دلیل فراموشی انسان از خود از نگاه قرآن چیست؟ فراموش کردن خداوند. کسی که خدار افراموش کند خودش را فراموش می‌کند.

کدام فرهنگ انسان را به حقیقت می‌رساند؟ جواب: فرهنگ توحیدی که انسان را با خود و جهان هستی آشنا می‌کند و تمام جهان را آیات و نشانه‌های خداوند می‌یابد و انسان را آنیس و هم نشین خداوند می‌کند.

کدام فرهنگ‌ها موجب از خودبیگانگی فرهنگی انسان‌ها می‌شوند؟ جواب: ۱- فرهنگ‌های مشرکانه اساطیری، ۲- فرهنگ‌های سکولار و دنیوی

از خودبیگانگی تاریخی با از خودبیگانگی فطری (حقیقی) چه ارتباطی دارد؟ یعنی آیا اگر جهان اجتماعی به یکی از معانی از خودبیگانگی دچار شود ناگزیر به دیگری هم مبتلا می‌شود؟ یا آیا ممکن است

ریشه در حقیقت جویی و هویت عالم دارد. بنابراین گم کردن حقیقت انسان و جهان آفرینش با گم کردن تاریخ هویت اجتماعی انسان ها همراه و مرتبط است. یعنی تاریخ بشریت، تاریخ حقیقت جویی و فطرت جویی است و فراموشی هریک به فراموشی دیگری منجر می شود.

خلاصه درس سیزدهم :

گروه ها، اقوام، ملت ها و امت ها خودشان را باویژگی های سرزمین، تاریخ، جمعیت، اقتصاد، سیاست و فرهنگ و... می شناسند و می شناسانند. - هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام: هویتی توحیدی و دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر (هویت ایرانی در قالب آیین زرتشت هویتی واحد پیدا کرده بود).

هویت ایرانی پس از اسلام: عناصر مشترکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشت و به جهان اسلام ملحق شد. فارسی دری زبان سیاسی دربار ایران، زبان دوم جهان اسلام شد. (بابزرگانی چون مولوی و سعدی و حافظ و...)

مواجهه و مقابله جهان اسلام و ایران با هجمه های نظامی و سیاسی سایر اقوام در طول تاریخ: مهاجمان را در خود جذب و هضم کرد.

مواجهه مسلمانان با جهان غرب: بخش هایی از ذهنیت مسلمانان را به خود باختگی فرنگی دچار ساخت.

دیدگاه مستشرقان: هویت فرهنگی جوامع اسلامی سکولار و به ابعاد جغرافیایی و تاریخی محدود است و قالب قوم گرایانه و ناسیونالیستی دارد. (ترک، عرب، فارس)

تأثیرات انقلاب اسلامی بر هویت ایرانی: بازگشت ایران به اسلام، بلکه بازگشت به خویشن الهی و توحیدی. ایران قلب تپنده بیداری اسلامی شد. اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر شد و موجب بازیبینی نظریه پردازان غربی درخصوص سکولاریسم شد: تردید در اینکه سکولاریسم سرنوشت مشترک حتمی بشریت است.

هویت اسلامی ایران، تاریخ و جغرافیای خود را در ذیل آسمان معنوی توحید قرارداد و از مرزهای جامعه ایمانی خودتا امروز دفاع می کند.

سوالات درس سیزدهم :

- **هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام چگونه بوده است؟ جواب:** هویتی دینی آمیخته با اساطیر. اقوام مختلف ایرانی با آنکه هویت های اجتماعی متفاوتی داشته اند در عقاید و ارزش های زرتشت که با آموزه های اساطیری در آمیخته بوده و هویت فرهنگی واحدی پیدا کردن.

۲- هویت ملی باچه ویژگی هایی شناسایی می شوند؟ سرزمین (جغرافیا)، تاریخ، زبان

وادبیات، سیاست، اقتصاد، فرهنگ (هنر، سبک زندگی، معماری، پوشش و...)، جمعیت، مفاخر و قهرمانان و...

۳- اسلام چه تاثیری در هویت ایرانی داشته است؟ **جواب:** اسلام عناصر مشرکانه‌ی اساطیری هویت ایرانی را

نپذیرفت و ایرانیان با پذیرش اسلام به تفسیری توحیدی از هویت خود دست یافتند. عقاید و ارزش‌های توحیدی اسلام، ایران

را به جهان اسلام ملحق ساخت و هویت ایرانی به صورت هویت اجتماعی بخشی از جهان اسلام درآمد.

۴- فارسی دری چگونه زبانی بود؟ **جواب:** فارسی دری زبان سیاسی دربار و زبان رسمی مشترک اقوام مختلف ایرانیان بود.

۵- نقش فارسی در جهان اسلام چگونه بود؟ **جواب:** به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی عبور کرد و زبان فرهنگی دوم جهان اسلام شد و مرزهای هند و عثمانی تبت و بالکان و آسیای صغیر را در نوردید و گسترش یافت.

۶- مولوی، سعدی و حافظ در گسترش زبان فارسی به عنوان زبان دوم فرهنگی جهان اسلام چه نقشی داشتند؟ **جواب:** این بزرگواران با مفاهیم لطیف عرفانی که مغز جهان اسلام است زبان فارسی را در سطح جهانی گسترش دادند.

۷- مواجهه جهان اسلام با هجمه‌های نظامی و سیاسی دیگر اقوام چگونه بود؟ **جواب:** فرهنگ اسلامی در طی سده‌های مختلف یا به دفع مهاجمان پرداخت (مانند جنگ‌های صلیبی) یا آنهار ادرون خود جذب و هضم کرد (مانند حمله مغول)

۸- جهان غرب چه تاثیری در ذهنیت مسلمانان و هویت فرهنگ ایرانی داشته است؟ **جواب:** بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت و تصویر تاریخ نگاران و مستشرقین غربی از جامعه اسلامی در جوامع اسلامی و ایرانی رواج داد.

۹- برخورد جهان غرب با جهان اسلام چگونه بوده است؟ تجربه جدیدی است که هنوز به پایان نرسیده است و بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت.

۱۰- هویت فرهنگی جوامع اسلامی در تصویر غرب زده و خودباخته چگونه است؟ **جواب:** هویتی توحیدی و حتی اساطیری نیست. بلکه هویتی سکولار و دنیوی است که به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود است و در قالب عناوین قوم‌گرایانه و ناسیونالیستی امت اسلامی را با اقوام مختلف مانند ترک و فارس و عرب و... تقسیم می‌کند.

۱۱- واکنش متفکرین ایرانی نسبت به رویارویی با فرهنگ غرب چگونه بود؟ **جواب:** آثاری را در نقد تقليدي به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذب پدید آورده‌اند. مانند غرب زدگی (جلاء‌الله‌احمد)، بازگشت به خویشتن (دکتر شریعتی) خدمات متقابل اسلام و ایران (شهید مطهری) و فطرت (شهید مطهری)

۱۲- مهم‌ترین نتیجه تحولات در جهان اجتماعی چیست؟ انقلاب‌ها

-۱۴- انقلاب اسلامی چه آثار هویتی در ایران و جهان به دنبال داشت؟ ۱- احیای اندیشه بازگشت به

هویت اسلامی ۲- تاریخ و جغرافیای هویت اسلامی را ذیل آسمان معنوی توحید قرارداد.(امت به جای ملت)۳-

هویت اسلامی قلب تپنده بیداری اسلامی شد.۴- اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر ساخت.۵- منجر به بازبینی

و تأمل در اندیشه های اندیشمندان غربی در خصوص اینکه سکولاریسم سرنوشت حتمی بشریت است، شد.

-۱۵- انقلاب اسلامی ایران چگونه حاصل شد؟ **جواب:** انقلاب اسلامی ایران حاصل مقاومت هویت اسلامی

جامعه دربرابر هجوم سیاسی و اقتصادی غرب بود که به سبب خودباختگی فرهنگی نخبگان و رجال سیاسی به مدت یک سده ادامه داشت.

-۱۶- انقلاب اسلامی ایران چه ارتباطی با هویت ایرانی دارد و چه تاثیری در احیای جهان اسلام

داشته است؟ **جواب:** انقلاب اسلامی مقاومتی دربرابر خودباختگی فرهنگی نخبگان بود که موجب بازگشت به

خویشنده اسلامی، الهی و توحیدی بود نه خویشنده صرفاً تاریخی و جغرافیایی دنیوی غربی.

-۱۷- نقش امام خمینی در هویت جامعه ایرانی چگونه بود؟ **جواب:** ایشان با استفاده از آموزه های قرآن و اهل

بیت (ع) بابازگشت به هویت اسلامی، تاریخ و جغرافیای خود را در ذیل آسمان معنوی توحیدی قرارداد و از مرزهای جامعه

ایرانی خود دربرابر جهان مقابل دفاع کردند.

-۱۸- انقلاب اسلامی چه تاثیری در احیای هویت جهان اسلام داشته است؟ **جواب:** جامعه ایران

بابازگشت به هویت اسلامی خود به صورت قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد و جهان اسلام از تصویر القا شده ای غرب

خارج شده و به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر می گردد.

-۱۹- انقلاب اسلامی و حیات معنوی اسلام چه تاثیری بر اندیشمندان جهان غرب داشته است؟ **جواب:**

حیات معنوی اسلام، افق های جدیدی بر روی اندیشمندان غرب گسترش دهنده و نظریه پردازان غربی که دنیوی شدن را به عنوان

سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می دانستند را به تامل و بازبینی فرخوانده است.

-۲۰- چرا موضوع حجاب در درون کشورهای اروپایی به صورت یک مسئله درآمده است؟ **جواب:** چون

حجاب رانوی نماد هویت دینی و اسلامی می دانند که در حال گسترش است و باید با مصاديق فرهنگ اسلامی ستیز کنند تا

ارزش های اسلامی در آن جوامع رواج نیابند.

خلاصه درس چهاردهم :

اولین شرط بقای هر جامعه، جمعیت آن است. -راه گسترش هر فرهنگ، شناختن، پذیرفتن و عمل کردن به آن است. هر چه

حاملان و عاملان یک فرهنگ و معانی آن بیشتر باشند، آن فرهنگ بسط بیشتری می یابد.

باتولد اولین فرزند، مودت و رحمت میان اعضای خانواده بیشتر می شود و رحمت میان زن و شوهر به رابطه والدین و فرزندان

تسربی می یابد و با تولد فرزندان بعدی و بزرگ تر شدن خانواده، این معانی وارزش ها گستردۀ ترمی شود.

کاهش جمعیت یک جهان اجتماعی به منزله محدود شدن گستره‌ی آن است که می‌تواند زمینه ساز بسط و تسلط جهان‌های اجتماعی دیگر باشد.

هدف اسلام تاسیس جهان توحیدی و گسترش آن است. لازمه تحقق این هدف داشتن جمعیت مناسب است. پیامبر(ص) روز محسن به کثرت پیروان خود مباهات می‌کند.

جوامع غربی به علل (افزایش سن ازدواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده، طلاق، رفاه زدگی، عافیت طلبی، مصرف گرایی، هزینه پنداشتن فرزندان) با کاهش جمعیت و پیری جمعیت روبه رو هستند.

تدابیر و راه حل‌هایی که در راستای افزایش یا کاهش جمعیت است را سیاست‌های جمعیتی می‌گویند. (۲۰ بار سیاست‌های کاهش جمعیت داشته ایم. از سال ۱۹۴۵ تا سال انقلاب از سال ۱۹۶۸)

کنش اقتصادی: فعالیت‌های روزمره برای تهیه ضروریات مادی و معیشتی.

نهاد اقتصاد: مجموعه کنش‌های راوروابطی که حول تولید و مصرف کالا و توزیع درآمد و ثروت است.

هویت اقتصادی: ویژگی‌های اقتصادی که جامعه را زسایر جوامع متمایز می‌کند. (تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر امکانات، تجمل گرایی، غلبه فرهنگ مصرفی و... دولت بزرگی که می‌کوشد رفاه اقتصادی را به مدد نفت و نه رواج کسب و کار افزایش دهد و... رفاه ناپایدار... تحریم‌ها

هجوم اقتصادی به ایران: در دوره‌های قاجار، پهلوی و امروز - اقتصاد روزنه ورود استعمار و نابودی هویت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع است. - ابزاری برای هویت زدایی و غارت است.

جهان غرب، هویت خود را بر اساس اقتصاد شکل می‌دهد سرمایه داری عامل اصلی هویت یابی افراد و جوامع غربی است.

شیوه‌های اقتصادی غیر سرمایه اری رادرسراسر جهان نابود می‌کند. - پاشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصاد می‌دانند.

راهنجمات اقتصاد ایران و احیای هویت آن: اجرای قانون اساسی و سیاست‌های مقاومتی است.

اقتصاد مقاومتی: الگویی از اقتصاد پیشرفته و مستقل و مستحکم است که با تعالیم اسلام با اتکا به ظرفیت‌های مردمی و دولتی، روحیه جهادی و خلاقیت، ریسک پذیری، امید، همبستگی، حضور فعال در تعاملات جهانی

امنیت و رفاه توأم با عدالت والگویی برای جهان اسلام و بشریت

سوالات درس چهاردهم:

۱- ویژگی‌های جمعیتی را فهم ببرید: تعداد جمعیت، جوانی یا پیری جمعیت، میزان شهرنشینی یا جمعیت روستایی، میزان

۲- چرا جمیعت یکی از ویژگی های هویت ملی است؟ چون با افزایش تعداد جمیعت یک جامعه ، میزان هویت اجتماعی

آن جامعه افزایش می یابد و با افزایش هویت اجتماعی در واقع هویت فرهنگی گستره بیشتری خواهد داشت.(البته این پیش فرض در صورتی صحیح است که جامعه دچار تزلزل و تعارض و بحران فرهنگی نباشد.)

۳- چه رابطه ای میان جمیعت و هویت جوامع وجود دارد؟ هر چه تعداد جمیعت یک جامعه بیشتر باشد انتشار دهنده کان

(گسترش دهنده کان) فرهنگ آن جامعه بیشتر خواهد بود. زیرا اعضای جهان اجتماعی، حامل و عامل یک فرهنگ و معانی آن هستند.

۴- اولین شرط بقای هر جامعه چیست؟ جمیعت جامعه

۵- جمیعت هر جامعه، بر ثروت، امنیت، قدرت و منزلت آن در میان سایر جوامع چه تاثیری دارد؟ جمیعت یک جامعه می تواند بر میزان ثروت، امنیت، قدرت و منزلت آن تاثیر مثبت و یا منفی داشته باشد. در صورتی که میزان جمیعت یک جامعه متناسب با مکانات آن ورشد متعادل باشد و انسجام و هماهنگی اجتماعی در حد مناسبی باشد افزایش جمیعت به افزایش شاخص های فوق می انجام دهد و در غیر این صورت افزایش جمیعت موجب کاهش شاخص های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی خواهد شد.

۶- جوامع مختلف برای تأمین جمیعت مطلوب خود، چه می کنند؟ به سیاست های جمیعتی روی می آورند.

۷- جامعه کنونی ایران از نظر جمیعت در چه وضعیتی قرار دارد؟ طبق سرشماری سال ۹۵ رشد جمیعت ایران ۱/۲ درصد است که از نظر برخی جمیعت شناسان، جمیعتی است که روبه پیری می رود.(البته برخی از جمیعت شناسان)

۸- عینی ترین ابعاد هویت یک جامعه چیست؟ جمیعت و اقتصاد آن جامعه

۹- راه گسترش و بسط هوفرنگ در یک جامعه چیست؟ شناختن، اندیشیدن، پذیرفتن و عمل کردن به آرمان ها، ارزش ها و عقاید آن فرهنگ با حاملان و عاملان بیشتر (جمیعت بیشتر)

۱۰- افزایش جمیعت در خانواده چه تاثیری در مودت و رحمت میان اعضای خانواده دارد؟ بازدواج و تشکیل خانواده، مودت و رحمت میان زن و مرد ایجاد می شود. با تولد اولین فرزند، مودت و رحمت میان اعضای خانواده بیشتر می شود و رحمت و مودتی که میان زن و شوهر وجود دارد، به رابطه ای فرزند و والدین تسری می یابد. با تولد فرزندان بعدی و بزرگ تر شدن خانواده، این معانی و ارزش ها گستردگی تر می شود.

۱۱- نظام خویشاوندی چگونه شکل می گیرد؟ با گسترش خانواده ها و ایجاد نسبت هایی چون پدر بزرگ، خاله، دایی، عمه، دختر عموم، پسر دایی و... نظام خویشاوندی شکل می گیرد.

۱۲- کاهش جمیعت یک جهان اجتماعی چه تاثیرات هویتی دارد؟ کاهش جمیعت یک جهان اجتماعی نیز به منظمه ای محدود شدن گستره آن است که می تواند زمینه ساز بسط و تسلط جهان های اجتماعی دیگر باشد.

۱۳- هدف جهان اسلام چیست و چه رابطه ای با جمیعت جهان اسلام دارد؟ هدف اسلام تاسیس جهان اجتماعی توحیدی و گسترش آن است. لازمه تحقق این هدف داشتن جمیعت مناسب است. از این رو پیامبر اسلام روز محشر به کثرت

۱۴- در چه صورتی جهت گسترش جهان اجتماعی توحیدی، افزایش جمعیت ضروری است؟ در صورتی که اول اینکه: فرهنگ و معنایی که بالافزایش جمعیت، بسط می یابد، فرهنگ حق باشد، نه فرهنگ باطل. دوم اینکه: افراد و اعضای این فرهنگ نیز حاملان و عاملان معانی حق باشند.

۱۵- چرا مروزه جوامع غربی با مسئله کاهش جمعیت و پیری جمعیت روبه رو هستند؟ به علت هایی مانند: بالا رفتن سن ازدواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده‌ها و طلاق، رفاه زدگی، عافیت طلبی و مصرف گرایی و به دنبال آن، هزینه پنداشتن فرزندان

۱۶- منظور از سیاست‌های جمعیتی چیست و مسولیت آن بر عهده کیست؟ مجموعه تدبیر و راه حل‌هایی که نهاد سیاست با همراهی و همکاری مردم و با هماهنگی بین سایر نهادها جهت حل مشکلات جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند.

۱۷- انواع سیاست‌های جمعیتی را نام ببرید؟ سیاست‌های جمعیتی افزایش دهنده یا کاهش دهنده جمعیت.

۱۸- ایران در چه دوره‌های سیاست‌های کاهش جمعیتی را دنبال کرده است؟ ۱- پیش از انقلاب اسلامی که از سال ۱۳۴۵ تا زمان پیروزی انقلاب طول کشید و طی آن میزان رشد سالانه جمعیت، از حدود ۱/۳ به ۲/۷ درصد در سال کاهش یافت. ۲- از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰ که رشد جمعیت از ۱/۳ به ۱/۹ درصد کاهش یافت.

۱۹- مفهوم نسل کشی یا پاک سازی نسلی را توضیح دهید. هرگونه اقدام به نابودی و حذف فیزیکی کل یا بخشی از جمعیت یک گروه بومی، قومی، مذهبی و... را نسل کشی یا پاک سازی نسلی می‌گویند که نشانگر ابعاد هویتی جمعیت است.

۲۰- برخی از اصول کلی سیاست‌های جمعیتی ایران از سال ۱۳۹۳ تا کنون را نام ببرید: تشویق ازدواج و کاهش سن ازدواج. - حمایت از زوج‌های جوان. - تشویق سیاست‌های فرزندآوری. - حذف بودجه‌هایی که جمعیت را کاهش می‌داد. - اختصاص تسهیلات ویژه برای مادران شیرده ....

۲۱- منظور از کنش‌های اقتصادی چیست؟ به آن دسته از فعالیت‌های روزمره که برای تهیه و تولید و سایل ضروری زندگی و رفع نیازهای مادی و معیشتی خود دیگران انجام می‌دهیم، کنش اقتصادی می‌گویند.

۲۲- نهاد اقتصاد، چیست؟ مجموعه کنش‌ها، روابط و قواعدی که حول تولید و مصرف کالا و خدمات و توزیع درآمد و ثروت صورت می‌گیرد.

۲۳- منظور از هویت اقتصادی یک جامعه چیست؟ ویژگی‌های اقتصادی که جامعه مارا از سایر جوامع متمایز می‌کند.

۲۴- ویژگی‌های هویت اقتصادی ایران چیست؟ اقتصاد نفتی (وابستگی شدید به صادرات نفتی)، دولت بزرگ (تعداد کارکنان دولت و سطح و حجم فعالیت دولتی نسبت به کل اقتصاد بزرگ باشد). عقب ماندگی اقتصادی تاریخی

۲۵- چه عواملی در شکل گیری هویت اقتصادی کنونی ایران دخالت داشته‌اند؟ کشف نفت و سرمایه‌های حاصل از فروش نفت به خارجیان هجوم اقتصادی استعمارگران اقتصادی، وابستگی اقتصادی به نفت، تحریم‌های اقتصادی و مالی، جنگ تحمیلی و...

۲۶- اقتصاد ایران با چه معضلاتی روبرو است؟ تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر امکانات، تجمل گرایی، غله

فرهنگ مصرف گرایی

۲۷- اقتصادنفتی (وابستگی اقتصاد به فروش نفت) چه پیامدهایی به دنبال دارد؟ شکل گیری تولیدملی ضعیف

وشکننده، دولت بزرگی به وجودمی آید که می کوشد رفاه اقتصادی را به مددنفت و نه رواج کسب و کار افزایش دهد. حتی هزینه های آموزش و بهداشت را که در بیشتر نقاط دنیا از محل مالیات ها پرداخت می شود، به کمک درآمدهای نفتی تامین می کند.

۲۸- انواع تحریم های اقتصادی بر علیه ایران به چه منظوری اعمال شده اند؟ ایجاد فشار برجامعه تا اولا در آمدنفتی

کشور را محدود کنند. ثانیا از انتقال آن به کشور ممانعت ورزند.

۲۹- تاریخچه هجوم اقتصادی استعمارگران غربی به ایران چگونه است؟ در زمان قاجار با تلاش برای اخذ امتیازات

مخالف مانند رویتر ورزی و... و در دوره پهلوی از طریق تاراج نفت، فروش جنگ افرا و کالاهای مصرفی و صنایع موئیز

و تخریب بنیادهای تولیدملی و روح خودبافی ملت ایران

۳۰- چرا نسبت به تهاجم اقتصادی غرب ملت ها واکنش نشان داده اند؟ زیرا اقتصاد، روزنه ورود استعمار و نابودی

هویت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جوامع به شمار می رود.

۳۱- چرا استعمارگران حضور خود را در دیگر جوامع با هجوم اقتصادی آغاز می کنند؟ چون جهان غرب هویت

خود را بر اساس اقتصاد شکل می دهد و در این جهان، هویت انسان ها و جوامع، بیش از هر چیز به دارایی و توان اقتصادی آنها

وابسته است و هیچ مانعی را بر سر راه خود بر نمی تابد و در مسیر گسترش خود، شیوه های اقتصادی غیر سرمایه دارانه

را در سراسر جهان نابود می کند.

۳۲- چرا جوامع غربی علیه ایران جنگ اقتصادی تمام عیاری به راه انداده اند؟ زیرا این

کشورها اقتصاد را بر اساس همه چیز می پنداشند و تمامی شیوه های اقتصادی غیر سرمایه داری را نابود شده می بینند و پاشنه آشیل

ایران اسلامی را اقتصاد می دانند.

۳۳- راه نجات اقتصاد ایران و احیای هویت آن چیست؟ اجرای قانون اساسی و سیاست های اقتصاد مقاومتی

۳۴- هویت اقتصادی نوینی که ایران به دنبال آن است چه ویژگی هایی دارد؟ ۱- باور به تعالیم حیات بخش اسلام

۲- اتكابه ظرفیت های مولدمدی و دولتی ۳- روحیه جهادی، خلاقیت، نوآوری، ریسک پذیری، امید و همبستگی ۴- حضور فعال

و موثر در تعاملات جهانی ۵- برای مردم امنیت، رفاه و پیشرفت توأم با عدالت و برای جهان اسلام و پیشریت الگوی ایرانی -

۶- اسلامی از رشد و شکوفایی ۷- استقلال اقتصادی و خودکفایی ۸- منع خام فروشی ثروت های طبیعی ۸- حفظ اقتدار و عزت

ملی ۹- درون زایی در عین برون گرایی ۱۰- در مقابل انواع مشکلات و موانع مقاوم و پایدار می شود.

۳۵- نمونه هایی از سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی در جمهوری اسلامی را نام ببرید. رفتار اقتصادی بهینه با نگاه

درون زا. حذف هزینه های اضافی. جلوگیری از فساد اقتصادی و...

۳۶- سازوکار مقاوم سازی اقتصاد ایران در برابر موانع داخلی و خارجی پیشافت کدام است؟ انکا به

خودباقری، افزایش انسجام و سرمایه‌ی اجتماعی، هماهنگی و پیوستگی دولت و ملت بایکدیگرو...

۳۷- دانش آموزان برای تحقق اقتصاد مقاومتی چه مسئولیتی بر عهده دارند؟ مطالعه و پژوهش، روحیه

خودباقری، عمل به ارزش‌های فرهنگی جامعه و...

لُغْةِ زَوْجِيَّةٍ تلاشی در مسیر موفقیت

تلاشی در مسیر موفقیت

- دانلود گام به گام تمام دروس
- دانلود آزمون های قلم چی و گاج + پاسخنامه
- دانلود جزوه های آموزشی و شب امتحانی
- دانلود نمونه سوالات امتحانی
- مشاوره کنکور
- فیلم های انگیزشی

 Www.ToranjBook.Net

 [@ToranjBook_Net](https://ToranjBook_Net)

 [@ToranjBook_Net](https://ToranjBook_Net)